

De Dordtse **HORECA**

Ruimte voor ontwikkeling

Gemeente Dordrecht

INHOUD

1 Inleiding	3
1.1 Voorwoord van de wethouder	4
1.2 Aanleiding	5
1.3 Proces	5
1.4 Afbakening horeca	6
1.5 Leeswijzer	6
2 Samenvatting horecanota & conclusies	7
3 Marktanalyse horeca: vraag en aanbod	11
Samenvatting vraag- en aanbodanalyse	12
4 Beleidskaders	14
Samenvatting beleidskaders	15
5 Trends & ontwikkelingen	17
Samenvatting trends en ontwikkelingen	18
6 Visie	21
6.1 Ambitie, doelen en ontwikkelrichting	22
6.2 Horeca in de binnenstad	24
6.3 Horeca in andere gebieden	31
6.4 Overige horeca en beleidsthema's	33
7 Strategie en uitvoering	36
7.1 Nadere uitwerking van beleidskeuzes en thema's	37
7.2 Wisselwerking horecabeleid en bestemmingsplannen/ omgevingsplannen	39
7.3 Beleid is niet in beton gegoten	39
7.4 Actievere rol van de gemeente	40
7.5 Juridische kaders	40
7.6 Vervolgstappen: uitvoering	41
Bijlagen	
1 - Horeca-indeling - sectoren	43
2 - Analyse horeca	44
3 - Beleidskaders	60
4 - Modelmatige behoefte-raming horeca	69
5 - Dienstenrichtlijn	71
6 - Verslag participatieavond 3 april 2023	73
7 - Begrippen en definities	75

Inleiding

1.1 Voorwoord van de wethouder

Dordrecht is een prachtige stad met een historisch decor en een mooi buitengebied. Maar het zijn de mensen en de ontmoetingen die het leven in de stad leuk maakt. En daarin vervult de horeca een belangrijke rol. De horeca is een belangrijk onderdeel van de gezellige levendigheid en sfeer in onze stad, dat moeten we koesteren maar kan ook nog beter. Een aantrekkelijke stad met een variëteit aan horeca is onze ambitie. Samen met ondernemers zoeken we de juiste mix, zodat de horeca past bij de sfeer van de omgeving en inspeelt op de behoeften van verschillende doelgroepen. De juiste horeca op de juiste plek brengt levendigheid en zet gebieden op de kaart. Kwalitatief hoogstaande horeca verlengt de verblijfsduur van bezoekers en vergroot hun bestedingen. Allemaal aspecten die aansluiten bij onze inzet om de Dordtse binnenstad te versterken, de koers die is ingezet met het Toekomstbeeld Binnenstad 'Slijpen aan een diamant': het versterken van een aantrekkelijk winkel- en horeca-aanbod. Het Politiek akkoord 2022-2026 noemt als actiepunt het versterken van de horeca en het nachtleven waar het kan, én in goede balans met een leefbare stad.

De diversiteit aan horecagelegenheden is de afgelopen jaren toegenomen, maar er is ruimte voor verbetering. De Dordtse binnenstad heeft minder horeca in vergelijking met andere binnensteden. Dat zorgt er mede voor, dat de verblijfsduur van bezoekers aan de stad lager ligt. De binnenstadbezoeker waardeert de Dordtse horeca, de sfeer en de beleving met een ruime voldoende, maar Dordrecht scoort hierin lager dan andere binnensteden. Het combinatiebezoek van zowel winkelen en horeca bezoeken ligt eveneens lager dan gemiddeld. En sommige Dordtenaren, zoals onze jongeren, missen daarbij het echte uitgaans- en nachtleven in Dordrecht. Daarom is een versterking van de horeca in onze stad nodig, passend bij de verschillende doelgroepen. Van jong tot oud. Met oog voor:

- De inwoners van de binnenstad. Er wonen relatief veel jongeren, die nog studeren of aan het begin van hun carrière staan. Zij leven deels in de binnenstad en waarderen een goed uitgaansleven. Maar er wonen ook ouderen die richting hun (of met) pensioen gaan die ook een horeca behoefte hebben, maar dan anders.
- De inwoners uit de rest van de stad en de regio die in Dordrecht komen winkelen, recreëren en uitgaan en in de horeca een verlengstuk van hun (winkel)beleving zoeken.
- Toeristen die van verder komen en de binnenstad vooral bezoeken voor cultuur en musea. Uit analyse blijkt dat deze groep doorgaans wat ouder is en meer te besteden heeft.

De uitdaging is om in te spelen op de behoeften van deze verschillende doelgroepen. Zodat de horeca aansluit op die wensen en onze ambitie, passend bij het karakter en de centrumfunctie van de binnenstad. Dat betekent goede uitgaansgelegenheden voor jongeren, een mooi aanbod voor de (wat) oudere bezoekers aan onze binnenstad, een breed aanbod voor Dordtenaren en inwoners uit de regio passend bij hun behoeften en ten slotte hoogwaardigere concepten voor de cultuurtoerist.

We zien kansen voor de verdere ontwikkeling van horeca in verschillende deelgebieden van de stad. Plekken die nog meer uit kunnen groeien tot de huiskamer van Dordrecht met kansrijke dag en avondhoreca gericht op een breder publiek. Denk aan (landelijke) concepten die herkenbaar zijn voor de consument maar ook lokale initiatieven met vergelijkbare doelgroepen. Plekken met aanvullend meer avond- en nachthoreca vooral gericht op de Dordtse bezoeker. En horecagebieden die liggen in toeristische routes, nabij culturele voorzieningen en musea die kunnen doorontwikkelen om nog meer de cultuurtoerist aan te spreken. Ook in het buitengebied of de parken van de stad liggen kansen om de beleving daar te vergroten met een sterk horecaconcept.

Maarten Burggraaf
wethouder MKB en Binnenstad

1.2 Aanleiding

Het huidige horecabeleid in de gemeente Dordrecht dateert uit 2007 en wordt niet meer passend geacht anno 2023 voor de uitdagingen die er op het gebied van horeca zijn binnen de gemeente. Gemeente Dordrecht wil de stad aantrekkelijk houden voor met name jongeren en jonge gezinnen¹. De Omgevingsvisie voorziet een groei van 10.000 woningen. Het 'Toekomstbeeld Binnenstad'² geeft aan dat er ontwikkelruimte is voor nieuwe horeca: zowel voor lokale concepten, maar ook voor landelijke horecaketens. Nieuwe horeca is vooral voorzien in de aangewezen horecaconcentratiegebieden, maar daarnaast is er ook ruimte voor winkelondersteunende horeca.

In de afgelopen jaren is de samenleving behoorlijk veranderd, inclusief het horecalandschap. De ontwikkeling van de stad zorgt voor ruimtelijke horeca-opgaven. Waar kan de horeca in de binnenstad worden versterkt en waar niet? Zijn de aangewezen horecaconcentratiegebieden nog relevant of is bijstelling nodig? Er is een brede behoefte aan herziening en actualisatie.

Naast lokale ontwikkelingen in en rond Dordrecht, zijn er ook vele autonome ontwikkelingen in de horecasector (behoefte, aanbod, beleid, trends) die aanleiding geven tot actualisatie van het beleid. En niet te vergeten de Coronapandemie die behoorlijke impact heeft (gehad) op de horecasector. Het nieuwe horecabeleid moet onder andere aandacht besteden aan de ontwikkelingsmogelijkheden voor de horeca en waar die ontwikkelingen mogelijk c.q. gewenst zijn, de kwaliteit van de horeca en de mogelijke verruiming van de openingstijden.

In de analyse bekijken we met name Dordrecht, maar om een en ander in perspectief te plaatsen zal er ook op een aantal punten een vergelijking gemaakt worden met 'soortgelijke' steden en buurgemeenten (benchmarks). Tevens zullen we een aantal horecatrends bespreken, met relevantie voor Dordrecht.

¹ Gemeente Dordrecht. Omgevingsvisie 1.0. Vastgesteld april 2021.

² 'Toekomstbeeld Binnenstad Dordrecht - Slijpen aan een Diamant' is op 1 februari 2022 vastgesteld.

1.3 Proces

Om te komen tot een breed gedragen horecanota is door zowel de gemeente Dordrecht, ondernemers, bewoners en andere betrokkenen een zorgvuldig proces doorlopen. Dit om in de toekomst goed samen te kunnen werken en het beoogde resultaat zoals wordt vastgesteld in deze visie, te bereiken.

Figuur 1 geeft de belangrijkste procesmomenten weer, waaronder de participatie-avond en besprekingen met de klankbordgroep. In bijlage 6 van dit rapport is het verslag van de participatie-avond opgenomen.

Figuur 1: Procesbeeld

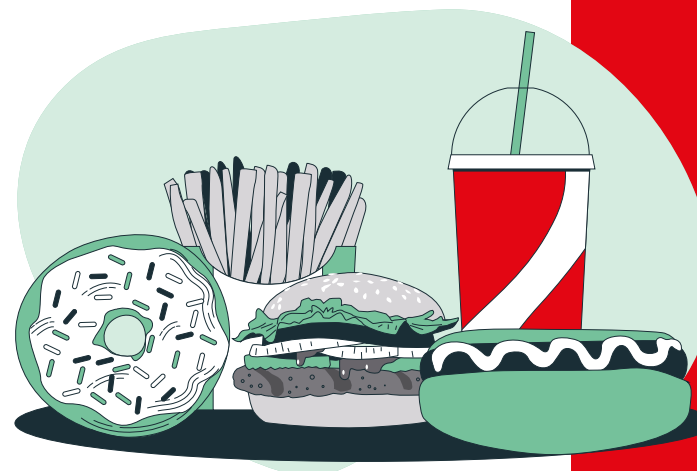
1.4 Afbakening horeca

De horecijfers zijn gebaseerd op Locatus-data (peildatum 16 september 2022, geraadpleegd in december 2022). Locatus kijkt alleen naar zichtbare en voor de consument toegankelijke horeca als hoofdactiviteit. Daarnaast zijn andere databases als Vastgoeddata (voorheen horeca DNA), gemeentelijke bronnen en CBS geraadpleegd.

Ondergeschikte horeca, zoals de koffiecorner bij de bouwmarkt, maar ook paracommerciële horeca, zoals bijvoorbeeld sportkantines of wijkcentra zijn niet meegenomen. Het aanbod is bij Locatus ingedeeld in vier categorieën (zie bijlage 1 voor definitie):

- Drinkenverstrekkers: met name cafés en koffiezaken
- Fastservice: met name lunchrooms, fastfood, ijssalons en alles op het gebied van bezorg/afhaal economie
- Restaurants
- Logiesverstrekkers

Logiesverstrekkers (w.o. hotels) zijn ook onderdeel van de horecasector en meegenomen in de analyse. Deze zijn niet vergeleken met de benchmarksteden in dit rapport. Hotels hebben veelal een regionale functie en richten zich niet primair op de lokale bevolking. Met name bij grotere hotels is de vestiging veelal ingegeven op een strategische keuze (bijvoorbeeld bereikbaarheid) en beschikbare ruimte. Dat geldt ook voor de (grotere) vergader-, congres- en partycentra. In bijlage 1 is een overzicht weergegeven met de branche(-indeling) en de bijbehorende categorie.

1.5 Leeswijzer

We starten met de samenvatting en de belangrijkste conclusie van de visie in het volgende hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 voorziet in de hoofdlijnen van vraag- en aanbodcijfer: cijfers maar ook kwalitatieve analyse en een benchmark met andere steden. In hoofdstuk 4 worden de belangrijkste beleidskaders benoemd. In hoofdstuk 5 beschrijft de actuele horecatrends en ontwikkelingen in relatie tot de Dordtse horeca. In hoofdstuk 6 wordt de visie gepresenteerd en een aantal voorstellen gedaan per thema. Strategie en uitvoering volgt in hoofdstuk 7. De bijlagen voorzien in verdieping van de analyse en de beleidskaders maar ook de sectorale indeling en de begrippenlijst. Ook is er een indicatieve marktruimteberekening opgenomen.

Samenvatting horecanota & conclusies

2

Belangrijk onderdeel van deze horecanota is een ruimtelijk-functionele horecavisie. Deze gaat over de juiste horeca op de juiste plek. Visie op horeca vraagt in de eerste plaats om inzicht in de Dordtse horeca. Het gaat om de vraag: waar staan we nu? Hiervoor is inzicht nodig in de feitelijke vraag- en aanbodsituatie, de beleidsambities en de trends en ontwikkelingen. Navolgend beschrijven we de specifieke opgaven voor de Dordtse horeca.

Samenvatting / opgaven

- Uit de vraag- en aanbodanalyse blijkt dat Gemeente Dordrecht en haar binnenstad **relatief weinig horeca** heeft in verhouding tot het inwonertal en in vergelijking met enkele andere steden. Daarbij neemt het inwonertal nog toe de komende jaren. Er zijn **dus versterkingskansen** om de Dordtse horeca in omvang te laten groeien, zodat het aanbod aansluit bij de functie die een stad van deze omvang heeft. Ook zijn er kwalitatieve versterkingskansen, zodat de horeca nog beter wordt gewaardeerd en de bezoekduur toeneemt.
- Uit de (reeds geldende) beleidskaders blijkt dat Dordrecht een **groeiambitie** heeft. Zowel als stad, maar ook specifiek voor de horeca. Het vorige horecabeleid noemde dat er een inhaalslag nodig is om het horeca-aanbod qua omvang en kwaliteit op niveau te krijgen. Dat is eigenlijk niet veranderd. De horeca moet meegroeien met de stedelijke ambities. Er is **ruimte voor ontwikkeling van de horeca**, voor wat betreft **aantal zaken en terrassen**, maar ook van het **nachtleven**. Dit in goede balans met wonen in de stad.
- Uit de trends en ontwikkelingen blijkt dat er een opgave is om de groei van de horeca in goede banen te leiden en op de juiste plek te faciliteren. **De inzet op kwaliteit en diversiteit is van belang**. Er komen steeds meer fastservice zaken, met soms (maar niet altijd!) een matige ruimtelijke uitstraling. Ketens versterken het aanbod, maar de opgave is ook om lokaal ondernemerschap en uniek en divers aanbod te behouden.

De visie op hoofdlijnen

De beschreven opgaven vergen visie en beleidskeuzen. Het gaat hier niet om de vraag: waar ontwikkelt de horeca naartoe, maar om wat we hier van vinden. Zijn ontwikkelingen gewenst of juist niet? Dit geeft marktpartijen helderheid over ontwikkelingen en deelgebieden. Het voorliggende stuk dient als toetsingskader. Daarbij ook de nuance dat 'de markt' slechts beperkt maakbaar is. De horecanota schetst de kaders en dient als inspiratie. Het is vervolgens aan marktpartijen om daar invulling aan te geven. Gemeente heeft hierin een ondersteunende rol. De visie is als volgt samengevat:

- **Ruimte voor een gerichte groei van de horeca:** Dordrecht heeft een groeiambitie voor de horeca en haar terrassen. Dat betekent niet dat we overall horeca toestaan, maar wel dat er kansen zijn voor gerichte versterking van de sector en de verschillende horecagebieden. We pakken dit als volgt op:
 - We zetten in op een verdere concentratie en versterking/verruiming van de aangewezen horecadeelgebieden (horecaconcentratiegebieden en horeca schakelpunten) in de binnenstad. Bij de plantoetsing kijken we o.a. naar het ontwikkelperspectief (versterking of consolidatie) en het profiel van het deelgebied.
 - Deze horecanota wijst nieuwe horecagebieden aan te weten:
 - Waterkant tussen Johan de Wittbrug en Achterom
 - Voorstraat Noord tot aan Nieuwbrug
 - NS / Stationsweg Rode Loper - Johan de Wittstraat
 - Lijnbaan - Energiehuis
- **De visie biedt ruimte aan ondernemerschap en dynamiek**, waarbij het voorgaande in acht wordt genomen.
- **De juiste horeca op de juiste plek:** dit draagt bij aan de belevingswaarde van een gebied en heeft wisselwerking met de omgeving en/of met andere voorzieningen (zoals winkels, instellingen, andere horeca etc.). Tegelijkertijd wordt zo ruimtelijke overlast (licht, geur, geluid etc.) voorkomen of tot een minimum beperkt.

- **We verruimen de mogelijkheden voor aangepaste openingstijden voor de horeca.** Een deel van de Dordtse horeca/gasten wil graag ruimere openingstijden. We verruimen daarom het aantal incidentele 'verlaatjes' van 5 naar 12 keer per jaar. De regeling geldt in horecaconcentratiegebieden en locaties met een horeca 2-bestemming en geldt niet voor paracommerciële horeca³. Buiten de horecaconcentratiegebieden blijft het aantal 'verlaatjes' 5 keer per jaar. Verder verkennen we de mogelijkheden om op donderdag de reguliere sluitingstijd te verruimen, uitsluitend in de horecaconcentratiegebieden.
- **We zetten in op de verdere versterking van de terrassen.** Daarnaast dragen goede terrassen bij aan de levendigheid van de stad. We werken aan kwalitatief goede terrassen. Dit werken we nader uit in de Nadere Regels Terrassen.
- **Balans tussen leefbaarheid en levendigheid:** met name avond- en nachthoreca kan op gespannen voet staan met wonen in de binnenstad, door onder andere geluid- en geuroverlast. Het beleid streeft naar een goede balans tussen enerzijds een leefbaar woonklimaat, maar anderzijds voldoende levendigheid in de binnenstad. De algemene opvatting is in Dordrecht dat de binnenstad meer reuring nodig heeft.
- Dordrecht heeft kwalitatief goede horeca, maar het kan altijd beter. De algemene opgave is om het **kwaliteitsniveau** van bestaande en nieuwe horeca en terrassen te **vergroten**. Dit draagt bij aan de verblijfs- en ontmoetingsfunctie.
- Er is **beperkt ruimte** voor nieuwe horeca in de wijk- en buurtcentra en op de woonboulevard, maar ook in een aantal grotere gebiedsontwikkelingen van Dordrecht. Uitgangspunt is dat de horeca hier ondersteunend is en goede balans heeft met de andere functies.

³ voor paracommerciële horeca gelden wel uitzonderingen

- Nieuwe **solitaire horeca** in de wijken, op de bedrijventerreinen of in het buitengebied wordt in principe niet ondersteund.
- Een **maatwerkafweging** voor uniek concepten is mogelijk.
- Dordrecht staat onder voorwaarden **positief** tegenover **blurring** (zonder alcohol) van horeca met andere functies, **ondergeschikte horeca** bij andere functies en **schaalvergroting** van bestaande horeca.
- We zijn **terughoudend** om medewerking te verlenen aan nieuwe fastfoodconcepten. Een verdere grote groei is onwenselijk.

Strategie en uitvoering

Dit gaat over de vraag hoe we de visie gaan realiseren en welke instrumenten we inzetten en welke rol de gemeente daarin heeft. Een van de voornaamste adviezen is om de horecagebieden verder in te kleuren, maar ook om samen met partijen te verkennen wat er buiten de verruiming van de openingstijden nog meer nodig is voor meer 'bruis' in het nachtleven. Tot slot dient de nota als toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen. Voorliggende nota geeft hieraan richting en houdt rekening met Nederlandse en Europese (juridisch planologische) wetgeving.

Marktanalyse horeca: vraag en aanbod

3

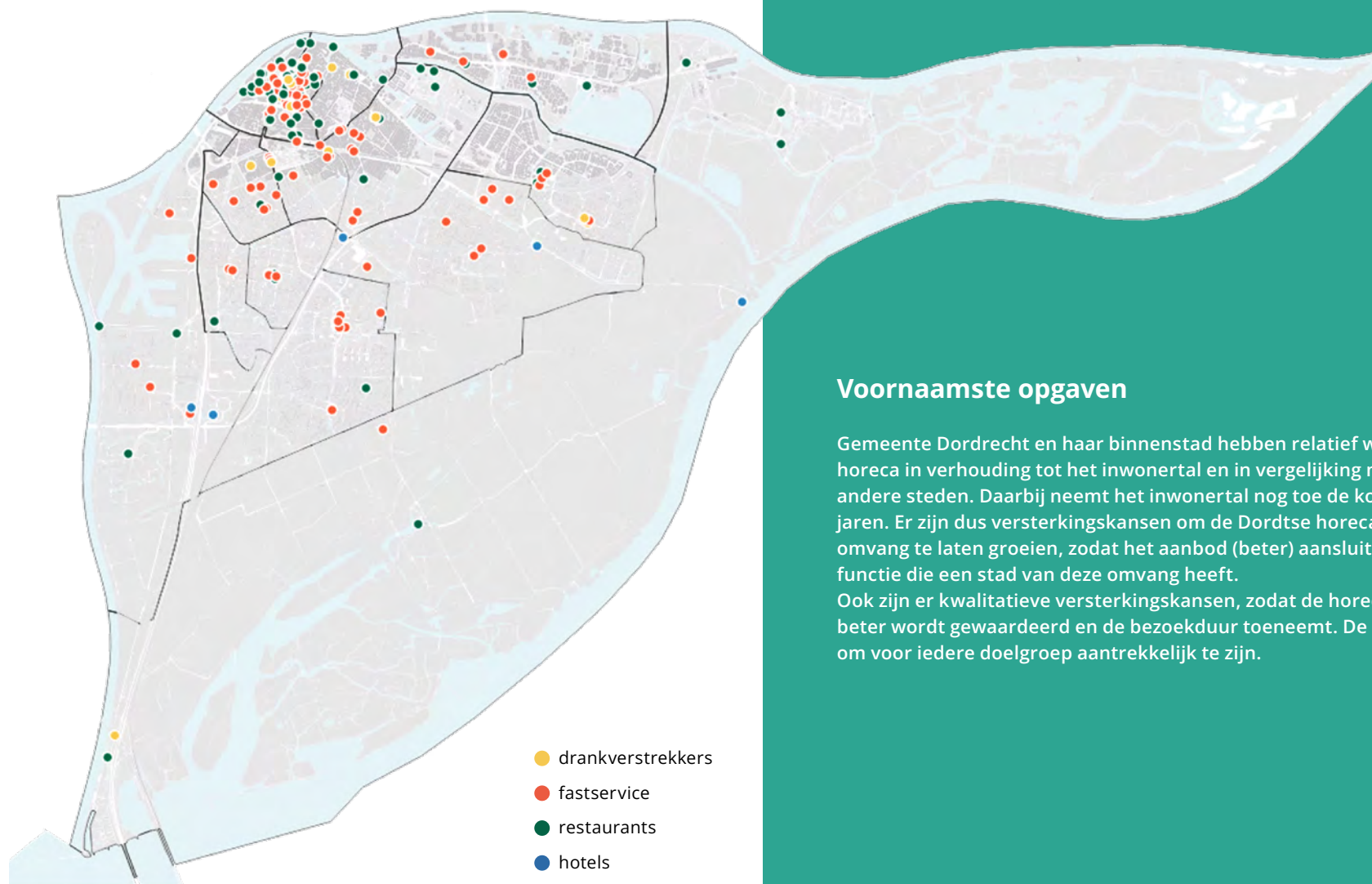

De huidige markt is in beeld gebracht. De volledige analyse staat in bijlage 2. Daarin treft u cijfermatige ontwikkeling van de horeca en deze is afgezet tegen de benchmarkgemeenten. De horecastructuur voor de hele gemeente is in kaart gebracht. Het kwaliteitsniveau van de horeca komt aan de orde evenals overige vormen van horeca. Dit geheel vormt een actuele 'foto van de Dordtse Horeca'. Hoofdstuk 3 is een 'pasfoto' van de horeca in Dordrecht: de hoofdlijn.

Samenvatting vraag- en aanbodanalyse

Voor een gedegen visie op de horeca, is de uitgangssituatie relevant. Waar staan we nu en wat is ontwikkeling. Wat zijn de Dordtse opgaven voor de horecastructuur? Om deze vragen te beantwoorden is een vraag- en aanbod-analyse opgesteld van de Dordtse horeca. Deze analyse staat in bijlage 2. Navolgend geven we enkel de samenvatting en de belangrijkste opgave van deze analyse.

- **Koopstromen** geven inzicht in de herkomst van de besteding aan horeca in Dordrecht. Inwoners van Dordrecht zijn voor circa 83% georiënteerd op de Dordtse horeca. Dat is vergelijkbaar met de referentiegemeenten. Er vloeit in Dordrecht dus niet significant meer horecabesteding weg naar elders (naar bijvoorbeeld Breda en Rotterdam). Wel trekt de Dordtse horeca gemiddeld **minder besteding** vanuit andere gemeenten. Dat is enigszins opvallend, gezien de toeristisch aantrekkelijke binnenstad.
 - **De bezoekerswaardering** van de Dordtse horeca in de binnenstad krijgt met een 7,9 een ruime voldoende, maar ligt toch iets lager dan het gemiddelde van de referentiesteden. Ook op algemene sfeer in uitstraling van de binnenstad wordt deze gemiddeld wat lager beoordeeld. Sfeer en beleving hangt ook samen met horeca.
 - **Doelgroepen:** alle doelgroepen zijn relevant en verdienen aanbod. Er is geen specifiek doelgroeponderzoek gedaan in het kader van deze visie maar het is belangrijk dat de Dordtse horeca verschillende doelgroepen moet aanspreken zodat er voor iedereen een passend aanbod is. Zoals de veelal jongere inwoners van de binnenstad, de brede middenklasse uit de rest van de gemeente en regio maar ook de (cultuur-) toerist die vaak van verder weg komen.
- **Het aantal horecazaken** neemt toe. Tussen 2013 en 2023 nam het aantal horecazaken in de gemeente toe met 18%. Binnen de horeca nam vooral het aantal fastservice zaken toe. De groei vindt vooral plaats in de binnenstad, waar het zwaartepunt voor de Dordtse horeca is.
 - **Dordrecht heeft relatief weinig horeca** t.o.v. het aantal inwoners en het aantal banen. Hierbij is Dordrecht vergeleken soortgelijke referentiesteden. Er zijn vooral weinig restaurants in gemeente en binnenstad.
 - **Het inwonertal van Dordrecht groeit. Richting 2030 naar verwachting met circa 5%.** Dat is belangrijk voor de horeca want de inwoners van Dordrecht zijn de belangrijkste afnemers van de Dordtse horeca. Richting 2030 groeit het inwonertal Extra inwoners zorgt voor extra besteding in de horeca.

Horecalocaties, in de gemeente Dordrecht (bron Locatus, 2022)

Voornaamste opgaven

Gemeente Dordrecht en haar binnenstad hebben relatief weinig horeca in verhouding tot het inwonertal en in vergelijking met enkele andere steden. Daarbij neemt het inwonertal nog toe de komende jaren. Er zijn dus versterkingskansen om de Dordtse horeca in omvang te laten groeien, zodat het aanbod (beter) aansluit bij de functie die een stad van deze omvang heeft.

Ook zijn er kwalitatieve versterkingskansen, zodat de horeca nog beter wordt gewaardeerd en de bezoeker toeneemt. De opgave is om voor iedere doelgroep aantrekkelijk te zijn.

Beleidskaders

4

Een ruimtelijke horecanota staat niet op zichzelf, maar haakt in op ander beleidsstukken van verschillende schaalniveaus. We beschrijven de belangrijkste beleidskaders in het kort, in relatie tot de horeca. Ook gaan we in op de planologische uitgangssituatie in de gemeente Dordrecht.

Samenvatting beleidskaders

Voorliggende horecanota komt tot stand naast bestaande en overkoepelende beleidskaders. Daarin zijn ambities en ruimtelijke regelingen opgenomen. We vatten de voornaamste kaders in dit hoofdstuk samen. De toelichting op de beleidskaders staat in bijlage 3.

- **De Omgevingsvisie Zuid-Holland (2022)** stuurt op sterke en complementaire centra binnen de stedelijke agglomeraties. Het is hierbij van belang dat centrumfuncties, waaronder horeca, geaccommodeerd worden in de centra en niet in de periferie.
- **De regionale Groeiagenda Drechtsteden (2017)** stelt dat de woon- en leefomgeving wordt verbeterd en in binnensteden wordt ingezet op een aantrekkelijke en compacte binnenstad met verrassende interactiemilieus. Zowel toeristisch als dagelijks bezoek heeft potentie. Horeca heeft een belangrijke rol in het langer vasthouden van bezoekers van de binnenstad.
- **De gemeentelijke Omgevingsvisie 1.0 (2021)** zet de groei van de stad centraal. Dat zorgt voor een toenemende vraag aan voorzieningen. In 2030 moeten de grootstedelijke voorzieningen van Dordrecht worden aangevuld met een optimale connectie met de Randstad enerzijds en het Nationaal Park De Biesbosch anderzijds. Toerisme en recreatie neemt richting 2030 verder toe.
- **De gemeentelijke horecanota (2007)** stelde dat een inhaalslag nodig was voor zowel de omvang als de diversiteit van de horeca. De horeca moet een van de pijlers zijn voor een aantrekkelijke binnenstad. De

horeca in Dordrecht moet kwantitatief en kwalitatief sterk genoeg zijn om Dordtenaren en Drechtstedelingen van alle leeftijden aan zich te binden en in staat zijn de verblijfsduur van toeristische bezoekers te verlengen.

- **De gemeentelijke visie Toekomstbeeld Binnenstad (2022)** noemt dat er behoefte is aan een meer aantrekkelijk commercieel horeca-aanbod. Het doel is om het horeca-aanbod te waarborgen en bevorderen. Een goed evenwicht tussen winkels en horeca is van belang. In het kernwinkelgebied is ruimte voor publiekgerichte functies, waaronder winkel ondersteunende (dag-)horeca en horeca concentratiegebieden. Daarnaast is ook buiten het kernwinkelgebied ruimte voor winkel ondersteunende horeca. Er wordt meer ruimte voor terrassen gecreëerd.
- **Het coalitieakkoord (2022)** noemt als actiepunten het versterken van de horeca en het nachtleven waar het kan, én in goede balans met wonen in de stad.

Planologische situatie Dordrecht

In het stelsel van bestemmingsplannen (straks omgevingsplan) staat op welke locaties wel en geen horeca mag vestigen. In gemeentelijk beleid is de horeca veelal opgedeeld in categorieën. Het aantal en de definitie van de categorieën verschilt per gemeente. Dordrecht heeft 2 categorieën. In Dordrecht is horeca veelal niet vrij toegestaan. Dat betekent (veelal) dat nieuwe horecazen of gewijzigde concepten een omgevingsvergunning nodig hebben. Enkel in de Dordtse binnenstad zijn horecaschakelpunten en horecaconcentratiegebieden aangewezen:

Horecaconcentratiegebieden

Zo'n concentratiegebied is gericht op het uitgaansleven en het gebruik van terrassen en onderwerpen als sfeer, gezelligheid, aantrekkingskracht, zijn van belang. Voor zover de horecagelegenheid in of directe nabijheid van het kernwinkelgebied ligt, is het van belang dat deze ook overdag is geopend.

Horecaschakelpunten

Dit zijn locaties die van betekenis zijn voor de ruimtelijke structuur van de binnenstad, zoals die door de bezoeker beleefd wordt. Het zijn verbindingpunten die, mits aantrekkelijk ontwikkeld, helpen om loopstromen te leiden en te verleiden. Horeca, en met name een terras, kan dit soort schakelpunten versterken.

In paragraaf 6.2 zijn de horecaconcentratiegebieden en -schakelpunten in de Binnenstad van Dordrecht beschreven. Buiten deze concentratiegebieden en schakelpunten is horeca (alleen) mogelijk ter versterking van de functie in de omgeving, zoals een winkelgebied of een toeristische route.

In paragraaf 6.3 wordt de horeca in andere gebieden in de gemeente beschreven (zie ook nader toelichting in bijlage 3).

Openingstijden

In de gemeente Dordrecht gelden voor alle horecagelegenheden vaste openingstijden: zondag tot en met donderdag van 06.00 tot 24.00 uur; vrijdag en zaterdag van 06.00 tot 02.00 uur. Wanneer bedrijven op andere tijden open willen zijn, moeten zij hier ontheffing voor aanvragen.

Er zijn incidentele (max 5 per jaar) en permanente ontheffing mogelijk onder voorwaarden (zie bijlage 3, beleidskaders).

Overige aspecten

- **Terrassen.** De Nadere Regels Terrasbeleid worden vastgesteld door het college.
- **Alcoholverordening.** De Alcoholverordening heeft ter inzage gelegen en is vastgesteld. Deze verordening stelt o.a. regels voor paracommerciële horeca.
- **Geluid.** Horeca produceert veelal geluid en dat heeft impact op de omgeving. Om dat te beperken zijn er normeringen en regelingen. Zie ook paragraaf 6.4.6.
- **Overige beleidskaders.** Daarnaast zijn er nog andere geldende wetten/ beleidsregels voor horeca. Zie hiervoor bijlage 3 van deze nota.
- **Voornaamste opgaven.** Dordrecht heeft een groeiambitie. Zowel als stad, maar ook specifiek voor de horeca. Het vorige horecabeleid noemde dat er een inhaalslag nodig is om het horeca-aanbod qua omvang en kwaliteit op niveau te krijgen. Dat is eigenlijk niet veranderd. De horeca moet meegroeien met de stedelijke ambities. Er is ruimte voor ontwikkeling van de horeca, voor wat betreft aantal zaken en terrassen, maar ook van het nachtleven. Dit in goede balans met wonen in de stad.

Trends & ontwikkelingen

5

De horecabranche is zeer dynamisch en volop in beweging. In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste landelijke trends en ontwikkelingen uiteengezet, met focus op Dordrecht.

Samenvatting trends en ontwikkelingen

De horecabranche is zeer dynamisch en volop in beweging. In figuur 2 op de volgende pagina zijn de voornaamste trends en ontwikkelingen geduid. Aanvullend zijn navolgend nog een aantal specifieke zaken benoemd. Veel van deze trends en ontwikkelingen zijn grotere autonome gebeurtenissen die Dordrecht 'overkomen'. De gebeurtenissen geven inzicht in de toekomst van de Dordtse horeca. Sommige ontwikkelingen zijn wenselijk, andere niet. Gemeente Dordrecht kan in haar beleid tot zekere hoogte hierop inspelen in haar beleid.

- De **omzet in de horeca** neemt sinds 2010 jaarlijks fors toe, tot 2020, maar kelderde tijdens de coronajaren. De sector krabbelt echter weer op en herstelt zich. We zitten echter op een punt dat het consumentenvertrouwen begint te dalen, dat zal invloed hebben op de consumentenbestedingen, dus omzet in de horeca.
- Het **personeelstekort** in de horeca is voor veel bedrijven omzet remmend.
- De **enorme prijsstijgingen** waaronder die van **productinkoop** en **energie** (voor bedrijven die geen langlopend (gunstig) contract hebben) maakt dat bedrijfskosten dermate stijgen dat er zelfs bedrijven moeten sluiten of openingstijden beperken.
- Horeca is voor initiatiefnemers/ondernemers een relatief '**laagdrempelige**' sector, waardoor er altijd wel nieuwe kandidaten zijn.
- **Groei van bezorgeconomie.** Tijdens de coronaperiode is het bestellen van eenvoudige tot luxe maaltijden aan huis enorm toegenomen. Sinds horeca weer open is, neemt dat weer af maar blijft wel in ruimere mate dan pré-corona.

Algemene trends in horeca

Ontspannen en ontmoeten

Waar vroeger winkels het straatbeeld domineerden, zien we nu de horeca sterk opkomen. Horeca wordt steeds beeldbepalender en is essentieel voor ontspanning en ontmoetingsplek in binnensteden; overdag, 's avonds en soms ook 's nachts. De behoefte aan horecalocaties groeit hierdoor.

Meer restaurants en fastservice, minder bars

De traditionele dranksector heeft het lastig. Cafés verdwijnen, met name buiten de centra. Het aantal clubs en discotheken is enorm afgenomen door onder andere de populariteit van festivals. Tegelijkertijd ontstaan alom nieuwe fastservice- en food/drankconcepten.

Snelle hap versus uitgebreid eten

De behoefte aan fastfood, andere fastservice concepten ('vers en verantwoord') en 'casual dining' groeit. Gericht op kwaliteit binnen een kort tijdsbestek. Uitgebreid dineren wordt iets minder populair.

Foodbeleving

Dit betreft naast horecazaken ook supermarkten, 'eetwinkels' en bezorg/afhaalconcepten. Foodbeleving versterkt, samen met andere functies, buurt- en wijkcentra als ontmoetingsplek voor mensen in hun woonomgeving.

Meer (landelijke) formules in de horeca

Anders dan in de detailhandel zien we in de horeca een sterke groei van landelijke en regionale formules, zeker bij fastservice en restaurants.

Schaalvergroting

De ruimtebehoefte van horecazaken groeit, vanwege rendementseisen, meer foodaanbod (keuken, bezorgservices) en multifunctionaliteit.

Overal terrassen...

'Buiten is het nieuwe binnen'. Alom zichtbaar en vaak vol, maar met een wisselende bijdrage aan omgevingskwaliteiten ter plekke (minder zicht op monumenten en straatbeeld door parasols). Terrassen krijgen steeds vaker een 'eigen' inrichting, aansluitend op het bedrijfsconcept en beoogde doelgroepen.

Uitstraling, sfeer en beleving

Een markante stijl en ('Instagrammable') inrichting trekt extra gasten en horecaondernemers spelen daar creatief op in. Vaak gericht op een specifiek thema, doelgroep of life style. Ook de opkomst van blurring en pop-up concepten vallen binnen deze trend.

Innovatie en creativiteit

Horecaondernemers innoveren continu hun bedrijfsvoering, o.a. vanwege oplopende kosten en personeelstekorten. Vandaar QR-codes op tafel, slimme betaalsystemen en online reserveringstools. Ook robotisering (keuken, bediening) biedt kansen. Het personeel kan zich dan meer focussen op kwaliteit in plaats van routinematige werkzaamheden.

Hoge maatschappelijke betekenis

Ontspanning en ontmoeting zijn essentieel voor de mentale gezondheid van mensen. De horeca faciliteert dit op diverse wijzen.

Figuur 2: Voorname horeca trends

Trends binnensteden

Het toekomstperspectief van de binnenstad van Dordrecht hangt samen met landelijke trends in grotere binnensteden in Nederland. De belangrijkste kansen en opgaven vanuit landelijke trends zijn beschreven, maar ook de relatie met de specifieke context.

- Binnensteden veranderen **van 'koop' naar 'belevingscentra'**. Een sterkere verblijfsfunctie draagt bij aan de behoefte aan sfeer en beleving.
- De toenemende **variëteit aan functies** is een kans. Functies als horeca, dienstverlening, wonen en werken vinden namelijk steeds meer hun weg naar de binnenstad. Ook voldoende reuring door bijvoorbeeld een kwalitatief goed **evenementenaanbod** draagt bij aan de levendigheid.
- De binnenstad is daarnaast een steeds belangrijkere **woonomgeving**. Door de woningdruk in steden is transformatie van leegstaande publieksfuncties naar wonen een veel besproken onderwerp. Transformatie naar wonen heeft echter ook een keerzijde, namelijk het (definitieve) verlies van publieksaantrekkende/economische functies en daarmee reuring. Bovendien kunnen er belangenconflicten ontstaan (overlast versus reuring).
- Als **werklocatie** wint de binnenstad in de grote steden aan terrein, ook werkplekken in horecabedrijven. Dit is een belangrijke kans voor de dag-horeca.
- **Branchevervaging** en blurring is een blijvend actuele trend. Dit betekent dat winkels en horeca steeds moeilijker in een hokje te plaatsen zijn. Blurring is het fenomeen waar detailhandel en diensten met horeca vermengen, zowel met als zonder alcohol. Denk aan het kopje koffie in de bibliotheek of een wijntje bij de kapper. De Alcoholwet staat deze vermenging niet toe. (NB. De Gemeente Dordrecht volgt de Alcoholwet en staat blurring met alcohol niet toe).

Voornaamste opgaven

De opgaven zijn om de groei van de horeca in goede banen te leiden en op de juiste plek te faciliteren. De inzet op kwaliteit en diversiteit is van belang. Er komen steeds meer fastservice zaken, met soms (maar niet altijd!) een matige ruimtelijke uitstraling. Ketens versterken het aanbod, maar de opgave is ook om lokaal ondernemerschap en uniek en divers aanbod te behouden.

Visie

6

In dit hoofdstuk komt het voorgaande samen en wordt op basis van de voornaamste opgaven de ‘stip op de horizon’, de ambitie voor de gemeente Dordrecht op het gebied van horeca beschreven en volgt een eerste uitwerking daarvan.

6.1 Ambitie, doelen en ontwikkelrichting

6.1.1 Ambitie en opgaven

Dordrecht heeft een forse ambitie. De stad wil groeien zowel qua inwonertal als toeristische potentie. Dat vraagt om voldoende en aantrekkelijke voorzieningen, zowel in het centrum als andere gebieden. Dordrecht wil niet alleen een bruisende binnenstad voor de eigen inwoners zijn, maar ook voor de gasten die de stad kort of meerdaags bezoeken, en daarbij ook een deel van hun budget besteden in de horeca. Daarbij is Dordrecht de centrumstad van de regio en daar hoort een passend (stedelijk) niveau van voorzieningen zoals commerciële horeca bij.

De Dordtse horeca kan meer bezoekers trekken. Dit door een kwalitatief goed en voldoende breed aanbod te bieden en te versterken, in samenhang met winkel- en culturaanbod. Er is marktruimte aanwezig voor nieuwe bedrijven, maar ook behoefte aan (nog) meer uitstraling en reuring, passend in de mooie stad aan het water. Gezellige straten/pleinen met mooie terrassen versterken de verblijfskwaliteit en verlengen de verblijfsduur.

6.1.2 Ontwikkelrichting horeca: gerichte groei

Dordrecht heeft een groeiambitie voor de horeca en haar terrassen. Uit de modelmatige verrekening van bestedingen en aanbod (zie bijlage 4) blijkt dat er ruimte is voor groei van het aantal horecazaken. Dat betekent niet dat gemeente overal horeca moet toestaan, maar wel dat er kansen zijn voor gerichte versterking van de sector en de verschillende horecagebieden. De focus qua mogelijkheden/groei ligt in de binnenstad en sluit aan bij de 4 thema's⁴ in

het Toekomstbeeld Binnenstad Dordrecht: ‘Slijpen aan een diamant’. Dordrecht heeft een aantal mooie horeca-concepten. Echter, aan kwalitatieve versterking van de horeca is altijd behoefte. Denk aan type, doelgroep en uitstraling. Jongeren moeten ook voldoende (uitgaans-/nacht) aanbod in hun eigen stad vinden, ondanks de concurrentie van steeds meer festivals in binnen- en buitenland (trend).

6.1.3 Algemene doelen horecanota

Ruimtelijk horecabeleid gaat over de juiste horeca op de juiste plek. Dit draagt bij aan de belevingswaarde van een gebied en heeft wisselwerking met de omgeving en/of met andere voorzieningen (zoals winkels, instellingen, andere horeca etc.). Tegelijkertijd wordt zo ruimtelijke overlast (licht, geur, geluid etc.) voorkomen of tot een minimum beperkt. Het beleid streeft naar een balans tussen enerzijds een leefbaar woonklimaat, maar anderzijds voldoende levendigheid in de binnenstad. De algemene opvatting is dat de binnenstad meer reuring nodig heeft. Uitgangspunt is ruimte bieden aan ondernemerschap en dynamiek, waarbij het voorgaande in acht wordt genomen. Dordrecht heeft kwalitatief goede horeca, maar het kan altijd beter. De algemene opgave is om het kwaliteitsniveau van bestaande en nieuwe horeca en terrassen te vergroten. De voorgestelde horecastructuur bestaat primair uit de aangegeven deelgebieden in de Dordtse binnenstad en verder uit de voorzieningencentra bestaande uit de wijkwinkelcentra⁵, de buurtwinkelcentra⁶ en de woonboulevard. Ook zijn er ontwikkelingsgebieden waar eventueel kansen liggen voor horeca. Navolgend geven we per gebied/thema de visie voor de horeca (groei, consolidatie, afbouwen). Gelet op de Dordtse ambitie geldt

4 Sociale waarden, mobiliteit, programmering & aanbod, gastvrijheid – september 2021

5 Crabbehof, Sterrenburg, Wielwijk, Bieshof, Damplein, Reeweg-Oost, Vogelplein.

6 Brouwersdijk, Dubbeldamseweg, J.P. Heijeplein, Krispijnseweg-Oost, Nassauplein, stadspolders en de professor Waterinklaan. (In supermarktcentrum Merwedestraat is de toevoeging van horeca niet wenselijk, vanwege de solitaire ligging).

veelal de ontwikkelrichting groei. Dat betekent niet automatisch dat er ook horeca bij komt. Dat is immers aan marktpartijen. In Dordrecht is horeca veelal niet planologisch vrij toegestaan. Voor planologisch nieuwe initiatieven in de verschillende horecagebieden (en daarbuiten) is meestal een toets op de goede ruimtelijke ordening nodig. Daarin moet worden aangetoond dat er behoefte is aan het initiatief en dat eventuele ruimtelijke effecten aanvaardbaar zijn. (zie ook paragraaf 7.4).

Dordtse horeca van de toekomst

De gast is in de loop der jaren veeleisender geworden, maar ook meer verwend. Ondernemers zien de noodzaak hierop in te spelen, om de gunst van de gast. Gasten willen 'anytime, anywhere' toegang hebben tot het aanbod. En niet alleen voor 'spijs en drank', maar meer als ontmoetingsplek, waarbij verteer voor de gast steeds vaker van ondergeschikt belang is, ondanks dat er goede kwaliteit en dienstverlening als vanzelfsprekend beschouwd wordt. Om meer bewoners, maar ook toeristen, te behouden/te trekken naar Dordrecht is continue ontwikkeling vereist. Zo kreeg de opening van Villa Augustus destijds landelijke bekendheid in vakpers en toeristische media. Bezoekers van heinde en verre kwamen mensen naar Dordrecht, niet alleen 'horeca-tijgers' maar ook ontwerpers, cultuurhistorici et cetera. Ook initiatieven van minder omvangrijke omvang kunnen deze rol vervullen.

Een aantrekkelijk vestigingsklimaat is belangrijk. Goede dienstverlening vanuit de overheid is hiervoor essentieel. Maar ook in 'nieuwe markten'. Circulariteit, vegetarisch/veganistische, duurzaamheid, et cetera zijn steeds belangrijkere waarden en kunnen bedrijven in onderscheidend zijn. Het zijn (nog) nichemarkten maar groeien. De groei in veel steden zit veelal in formules, met name in laagdrempelige restaurant/fast-service-concepten. Past prima in een divers aanbod, vaak ook vriendelijk geprijsd waardoor breed toegankelijk. Maar waak voor te veel (van hetzelfde). Hiermee kun je je niet onderscheiden, je vindt deze concepten in toenemende mate in elke stad.

6.2 Horeca in de binnenstad

De horeca is verspreid over het centrum. In vergelijking met andere steden zijn er weinig 'echte' horecagebieden. Wel zijn in het voorgaande horecabeleid en het bestemmingsplan een aantal deelgebieden als horecagebied aangewezen. We gaan eerst in op de horeca in deze gebieden en hun ontwikkelperspectief (versterken of consolideren). Vervolgens wijzen we ook nieuwe horecagebieden aan. We vatten dit samen in een overzichtstabel.

We voorzien ontwikkelmogelijkheden voor nieuwe horeca in de meeste deelgebieden, maar gaan behoudend om met nieuwe horeca buiten die gebieden. Het bestemmingsplan Historische Binnenstad (2011) maakte onderscheid in een aantal horecaconcentratiegebieden en horecaschakelpunten (zie ook bijlage 3, beleidskaders). Nieuwe horeca werd destijds vooral in deze gebieden voorzien, maar is niet rechtstreeks toegestaan. Voorliggende visie bouwt voort op de ruimtelijke indeling van concentratiegebieden en schakelgebieden, met een aantal kleine wijzigingen.

- **Horecaconcentratiegebieden**

Zo'n concentratiegebied is gericht op het uitgaansleven en het gebruik van terrassen en onderwerpen als sfeer, gezelligheid, aantrekkingskracht, zijn van belang. Voor zover de horecagelegenheid in of directe nabijheid van het kernwinkelgebied ligt, is het van belang dat deze ook overdag is geopend.

- **Horecaschakelpunten**⁷

Dit zijn locaties die van betekenis zijn voor de ruimtelijke structuur van de binnenstad, zoals die door de bezoeker beleefd wordt. Het zijn verbindingpunten die, mits aantrekkelijk ontwikkeld, helpen om loopstromen te leiden en te verleiden. Horeca, en met name een terras, kan dit soort schakelpunten versterken.

⁷ Toelichting uit bestemmingplan Historische Binnenstad, Dordrecht (2011)

1. Scheffersplein en omgeving (w.o. Wijnstraat)

Dit gebied is een beleidsmatig aangewezen horecaconcentratiegebied. Het Scheffersplein ontwikkelt meer en meer als het horecaplein van Dordrecht. Het Scheffersplein heeft lokale horecazaken, maar ook ketens uit het middensegment. Er is vooral dag- en avondhoreca, vooral gericht op een breder publiek. Er is nog ruimte om het horeca-aanbod te vergroten. De (fysieke) ruimte op dit plein voor terrassen is schaars. Bij een groter aanbod/vraag moeten we de schaarse ruimte rechtvaardig gaan verdelen. Er is juridisch gezien sprake van 'schaarse vergunningen'. Dat wordt nader uitgewerkt in de Nadere Regels Terrassen.

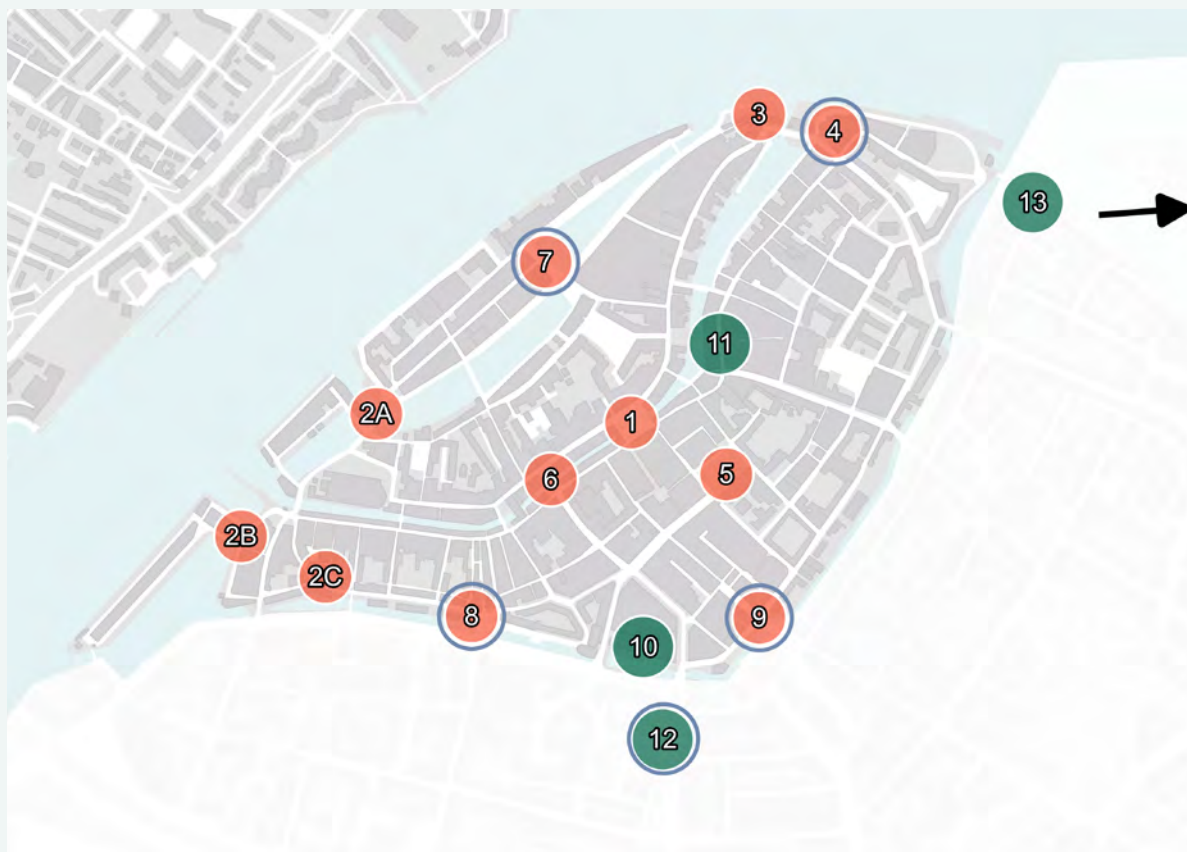
In de omgeving, de Wijnstraat en de Voorstraat zijn diverse vooral restauratieve horecazaken aanwezig, soms met achterom een terras aan het water.

Ontwikkelperspectief: versterken dag- en avondhoreca, eventueel nachthoreca

2A. Houttuinen, Blauwpoortsplein en omgeving

Dit is een beleidsmatig aangewezen horecaconcentratiegebied. Overdag komen er vooral (individuele) cultuurtoeristen, die een bezoek brengen aan de Grote Kerk en de havens. In de avond wordt het gebied vooral bezocht vanwege de restauratieve horeca, zoals Proeflokaal Bregje, La Cubanita, maar ook een vegetarisch restaurant Rebel Rebel. Er is (aan de overzijde van de straat) ruimte voor terras, maar de genoemde formules maken daar momenteel weinig gebruik van. Verder is er met de Kazerne (bar/dancing) echte nachthoreca aanwezig. De Kazerne vormt samen met Merz aan de Kalkhaven (2B) en de Dolhuisstraat (2C) het Dordtse nachtleven. Mede daarom hebben deze beide laatstgenoemde locaties ook een status gekregen als horecagebied. We benadrukken dat dit echter niet als één groot horecagebied gezien wordt. Het gebied trekt verschillende doelgroepen. Overdag vooral de brede doelgroep en cultuurtoeristen; 's nachts vooral jongeren.

Het geldende bestemmingsplan voorzag een versterkingskans voor horeca met een link met het watertoerisme. Dit is tot heden niet gebeurd. Aan de overzijde (Blauwpoortsplein/Nieuwe Haven) zijn café-restaurants (Finn's en Lef) met terras aanwezig. Recent is er een cocktailbar geopend. Het gebied trekt vooral

Legenda

○ horecaschakelpunt

● **Horecagebieden:**

- 1 Scheffersplein en omgeving (Wijnstraat)
- 2A Houttuinen, Blauwpoortspolein en omgeving
- 2B Kalkhaven
- 2C Dolhuisstraat
- 3 Groothoofd
- 4 Merwekade
- 5 Statenplein/Nieuwstraat
- 6 Visbrug
- 7 Roobrug
- 8 Spuibrug, Soetgensbrug en Johan de Wittstraatbrug
- 9 Vriesebrug

● **Nieuwe horecagebieden:**

- 10 Waterkant tussen Johan de Wittbrug en Achterom
- 11 Voorstraat Noord tot aan Nieuwbrug
- 12 NS/Stationsweg / Rode loper (schakelpunt)
- 13 Lijnbaan – Energiehuis

Figuur 3: Horecagebieden in de binnenstad

lokale en stedelijke jongeren op zoek naar hippe concepten. In de Nieuwe Haven is horeca vooral op de 'koppen' van het (woon-)gebied gevestigd. Ruimte voor terrassen is er echter nauwelijks, tenzij er parkeervakken worden opgeofferd.

Ontwikkelperspectief: versterken dag-, avond- en nachthoreca

2B. Kalkhaven

De Kalkhaven (binnenzijde) is weliswaar een horecaconcentratiegebied, maar het is geen gebied waar we eenduidig inzetten op versterking. De benoeming tot horecaconcentratiegebied heeft vooral als doel dat Merz mee kan bewegen in de ambitie om het Dordtse nachtleven te stimuleren.

Wel zal de Kalkhaven na het vertrek van scheepsbouwer Dolderman een ander karakter krijgen. Dat biedt potentie voor fraaie horeca met terras aan het water.

In beginsel heeft het gebied potentie voor horeca, in combinatie met wonen.

De hele ontwikkeling staat nog in de kinderschoenen maar er is een gunstig ontwikkelperspectief voor horeca.

Ontwikkelperspectief: nader concretiseren

2C. Dolhuisstraat

Het Dolhuis is één van de weinige plekken voor het nachtleven met een horeca 2 bestemming. De zaak ligt solitair in het centrumgebied. De Dolhuisstraat komt uit op het westelijk deel van de Voorstraat waar wat restaurants en lunchrooms aanwezig zijn. Voor dit gebied geldt net als de Kalkhaven dat het weliswaar een horecaconcentratiegebied is, maar het is geen gebied waar we eenduidig inzetten op versterking. De benoeming tot horecaconcentratiegebied heeft vooral als doel dat het Dolhuis mee kan bewegen in de ambitie om het Dordtse nachtleven te stimuleren.

Ontwikkelperspectief: consolideren

3. Groothoofd

Het Groothoofd (horecaconcentratiegebied) is in potentie één van de mooiste horecalocaties van Dordrecht met enkele horecabedrijven. Aan beide zijden was horeca gevestigd. Het hele complex (voormalig HCR Bellevue) is beschikbaar voor overname. De grandeur van het complex is zowel de voornaamste sterkte

als zwakte: er is een forse investering nodig voor een rendabele horeca-exploitatie. Een concept in het hogere segment vraagt veelal om o.a. een betere (auto-) bereikbaarheid, meer parkeervoorziening of andere oplossingen op dit vlak. De mooie ligging aan het water levert regelmatig ook een nadeel: soms harde, koude wind, en dat zorgt voor een uitdaging voor de terrassen.

Ontwikkelperspectief: versterken dag- en avondhoreca

(mede door toestaan van aangepaste voorzieningen i.v.m. wind, bijvoorbeeld vergroten serres, schotten, e.d. met kwalitatief goede uitstraling).

4. Merwekade (Horecaschakelpunt)

Ook het westelijk deel van de Merwekade is aantrekkelijk voor horeca. Hier komen cruiseschepen aan, wat maakt dat het een toeristische stadsentree is. De horeca is ook vooral gericht op toeristen. Ook voor de Merwekade geldt dat het aan het open water ligt (zie Groothoofd).

Ontwikkelperspectief: consolideren met kwaliteitsimpuls

(mede door toestaan van aangepaste voorzieningen i.v.m. wind, bijvoorbeeld vergroten serres, schotten, e.d. met kwalitatief goede uitstraling).

5. Statenplein - Nieuwstraat - Hofkwartier

Het Hofkwartier is een concentratie van culturele voorzieningen (verschillende musea en filmhuis) aangevuld met horeca. Het Hofkwartier trekt vooral cultuurtoeristen en cultuurrecreanten. Het Hofkwartier ligt vlakbij het Statenplein, maar een duidelijke ruimtelijke relatie ontbreekt. Het Statenplein is op vrijdag en zaterdag gevuld met de warenmarkt, maar de andere dagen heeft het plein geen duidelijke functie en is het onaantrekkelijk als verblijfsgebied. Een eventuele verplaatsing van de warenmarkt biedt kans om het plein aantrekkelijker te maken. Er is relatief weinig horeca aanwezig in relatie tot de potentie die het plein heeft. Het plein heeft potentie voor restauratieve concepten uit het middensegment. Het plein, nabij het kernwinkelgebied, trekt een brede doelgroep. De Nieuwstraat telt een paar (soms specifieke) horecazaken. In het bestemmingsplan werd de ontwikkeling van de Nieuwstraat tot horecastraat voorzien, als verbinding tussen de horeca rondom de Voorstraat-Wijnbrug en het toen opkomende Hofkwartier. Ondanks de ontwikkeling van de Movies met

ondersteunende horeca tot Stadbrasserie De Witt (met volledige horeca) is dit tot op heden niet tot volledige wasdom gekomen.

Ontwikkelperspectief:

Statenplein/Nieuwstraat: versterken dag- en avondhoreca

Hofkwartier: consolideren

6. Visbrug – Visstraat en omgeving

Dit is een levendig horecagebied met wat terrassen. Het is wat kleinschaliger en knusser dan het Scheffersplein. Er komen verschillende loopstromen samen en ook dat maakt het een geschikte plek voor horeca. Er is een gevarieerd horeca-aanbod. De terrasruimte is beperkt, maar er is wel een aantrekkelijke openbare ruimte wat zorgt voor een aangenaam verblijfsklimaat. Het gebied trekt een wat oudere doelgroep.

Ontwikkelperspectief: versterken dag- en avondhoreca

7. Roobrug (Horecaschakelpunt)

Dit is de schakel tussen Nieuwe Haven, waar veel plezierjachten liggen en de Kuipershaven. Er is wat horeca aanwezig en er zijn goede zichtlijnen. De huidige mogelijkheden voor terras zijn beperkt, maar een eventuele herontwikkeling van de Aardappelmarkt zou geschikt zijn voor horeca, al is daar geen rekening mee gehouden in de uitwerking van de plannen.

Ontwikkelperspectief: versterken daghoreca

(in combinatie met grotere gebiedsontwikkeling)

8. Spuibrug (Horecaschakelpunt)

Het gebied Spuibrug is kansrijk voor grotere concepten in het middensegment, gericht op de dag en de avond.

Ontwikkelperspectief: versterken daghoreca

9. Vriesebrug, Vriesestraat en Vrieseplein (Horecaschakelpunt)

Enkele afhaal foodconcepten op de brug. In de Vriesestraat zitten enkele horecazaken met terras. De straat is breed en leent zich goed voor terrassen. Op het fraaie Vrieseplein aan de overzijde van de brug is geen horeca aanwezig

er speelt wel een hotelontwikkeling, dat zou het gebied kunnen versterken.

Ontwikkelperspectief: versterken dag- en avondhoreca

Nieuw

De voorgaande horecagebieden zijn aangeduid als horecagebied in bestaande beleidskaders. In voorliggende nota geven we een aantal nieuwe gebieden eveneens de status van horecagebied. Dit zijn de volgende gebieden.

10. Waterkant tussen Johan de Wittbrug en Soetgensbrug

Dit is een grootschalig gebied wat de komende jaren zal vernieuwen. Ter hoogte van de binnenstadsentree aan de Johan de Wittstraat is een mix aan verschillende type horeca aanwezig. De vernieuwing van de Spuiboulevard en de komst van het Dordthuis bieden kans voor een aantrekkelijker verblijfsklimaat. De Spuiboulevard wordt getransformeerd naar een groene toegang tot de binnenstad. Goede horeca kan dit versterken. Op het Achterom zijn grootschalige fast-casual zaken aanwezig (Eazie, KFC, Domino's) en sluiten aan op (jonger) winkelend publiek. Het gebied is de afgelopen jaren steeds meer een horecagebied geworden. Marktpartijen zien er dus kansen. In deze horecanota bestempelen we dit gebied als **nieuw horecaconcentratiegebied**. Het gebied is vooral kansrijk voor grotere concepten.

Ontwikkelperspectief: versterken dag- en avondhoreca

11. Voorstraat Noord tot aan Nieuwbrug

In de Voorstraat Noord is een aantal horecazaken gevestigd, waaronder een conceptstore en enkele 'kroegjes'. In gebied is de afgelopen jaren een aantal horecazaken verdwenen. Het gebied wordt zowel door ouder publieke als door de lokale jongere doelgroep, op zoek naar hippe concepten, bezocht. In deze horecanota bestempelen we dit gebied als **nieuw horecaconcentratiegebied**. Daarmee doen we recht aan de horeca die er zit. Daarbij wel de opmerking dat we geen wezenlijke groei van het aantal horecazaken voorzien, wel is er mogelijk nog ruimte voor terrassen. Uitstraling van de horecabedrijven moet passen bij het karakter van de straat

Ontwikkelperspectief: consolideren

12. NS - Stationsweg – Rode Loper - Johan de Wittstraat (Horecaschakelpunt)

Het gebied rond het station ontwikkelt zich meer als horecagebied met enkele ook grotere concepten. De grotere gebiedsontwikkeling van de Spuiboulevard biedt kans om een aantrekkelijke looproute naar de binnenstad te ontwikkelen. Dat biedt potentie voor tal van horeca-concepten, gericht op de vele passanten. Ook heeft het gebied potentie voor bezorgen afhaalconcepten, vanwege de goede autobereikbaarheid. In deze horecanota bestempelen we dit gebied als **nieuw horecaschakelpunt**.

Ontwikkelperspectief: versterken daghoreca

13. Lijnbaan - Energiehuis

Dit is een grofkorrelig voormalig industriegebied, wat nu vooral een grootschalig horeca-leisure-woon-gebied is. Het Energiehuis is een culturele hotspot. Poppodium Bibelot en de Popcentrale zijn er gevestigd en ook schouwburg Kunstmin heeft er podia. Het geheel is aangevuld met een inpandig grandcafé (Khotinsky, tot medio 2023) en café (Brandstof). Dit gebied is vooral gericht op een jongere en culturele doelgroep.

Iets verderop is bioscoop Kinopolis en een parkeergarage. In het 'Toekomstbeeld Binnenstad' is een opwaardering van de garage tot volwaardige mobiliteitshub voorzien, met hoogfrequente ov-verbinding. Dit versterkt de positie als stadsentree van het gebied. De extra passantenstromen bieden kans voor de aanwezige horeca en andere voorzieningen. De bioscoop trekt een brede doelgroep, wat draagvlak biedt voor (ondersteunende) horeca. Op loopafstand ligt Villa Augustus. Een fraai concept met o.a. hotel en restaurant. Ook het ontwikkelplan Wantij-west⁸ biedt mogelijk kansen voor toevoeging van horecabedrijven. In deze horecanota bestempelen we dit gebied als **nieuw horecaconcentratiegebied**.

Ontwikkelperspectief: versterken dag- en avondhoreca

8 Dit ontwikkelplan is op 11 april 20223 in de raad behandeld en is hernoemd tot 'Wantij in de rondte! Een groen, aantrekkelijk en levendig Wantij-West'.

Ontwikkelrichting horeca in binnenstad (indicatief en samenvattend zie voorliggende nota voor nadere duiding)

Deelgebied	Beleids/ planologische aanduiding	Beschrijving	Ontwikkelrichting
1. Scheffersplein en omgeving (w.o. Wijnstraat)	Horeca-concentratiegebied	Het Scheffersplein/Wijnstraat ontwikkelt meer en meer als het horecaplein van Dordrecht. Er is nog ruimte om het horeca-aanbod te vergroten op dit plein.	Versterken dag- en avondhoreca, eventueel nachthoreca
2A. Houttuinen, Blauwpoortsp plein en omgeving	Horeca-concentratiegebied	Feitelijk zijn het twee gebieden maar functioneren qua ruimtelijke impact als 1 gebied. De Houttuinen heeft zowel restauratieve horeca als echte nachthoreca (Kazerne). Het Blauwpoortsp plein heeft vooral restauratieve horeca.	Versterken dag-, avond- en nachthoreca
2B. Kalkhaven (binnenzijde)	Horeca-concentratiegebied	Dit gebied heeft potentie voor bestaande als nieuwe horeca aan het water na vertrek van Dolderman. We staan echter niet eenduidig nieuwe horeca toe.	Nader concretiseren
2C. Dolhuisstraat	Horeca-concentratiegebied	Het Dolhuis is één van de weinige plekken voor het nachtleven en kan meebewegen met de ambitie om het Dordtse nachtleven te stimuleren.	Consolideren
3. Groothoofd	Horeca-concentratiegebied	Het Groothoofd is in potentie één van de mooiste horecalocaties van Dordrecht met enkele horecabedrijven.	Versterken dag- en avondhoreca
4. Merwekade	Horecaschakelpunt	Ook het westelijk deel van de Merwekade is aantrekkelijk voor horeca. Voor zowel het Groothoofd als de Merwekade is het open water (soms harde, koude wind) een uitdaging voor de terrassen.	Consolideren met kwaliteitsimpuls
5. Statenplein/ Nieuwstraat/ Hofkwartier	Horeca-concentratiegebied	<ul style="list-style-type: none"> • Statenplein: is op vrijdag en zaterdag gevuld met de warenmarkt, maar de andere dagen heeft het plein geen duidelijke functie en is het onaantrekkelijk als verblijfsgebied. Een eventuele verplaatsing van de warenmarkt biedt kans om het plein aantrekkelijker te maken. Er is relatief weinig horeca aanwezig in relatie tot de potentie die het plein heeft. • De Nieuwstraat heeft een paar horecazaken maar is tot heden niet tot ontwikkeling gekomen als echte horecastraat. • Hofkwartier: met name culturele voorzieningen aangevuld met horeca 	Statenplein/Nieuwstraat: versterken dag- en avondhoreca Hofkwartier: consolideren

Deelgebied	Beleids/ planologische aanduiding	Beschrijving	Ontwikkelrichting
6. Visbrug, Visstraat en omgeving	Horeca- concentratiegebied	Dit is een levendig horecagebied met wat terrassen. De terras- ruimte is beperkt, maar er is wel een aantrekkelijke openbare ruimte wat zorgt voor een aangenaam verblijfsklimaat.	Versterken dag- en avondhoreca
7. Roobrug	Horecaschakelpunt	De Schakel tussen Nieuwe Haven en Kuipershaven. Is wat horeca aanwezig. Goede zichtlijnen. Mogelijkheden voor terras beperkt.	Versterken daghoreca
8. Spuibrug	Horecaschakelpunt	Entree functie, zichtlijnen, waterkant. Kansrijke ontwikkeling hele Spuiboulevard, zichtlijnen.	Versterken daghoreca
9. Vriesebrug, Vriesestraat, Vrieseplein	Horecaschakelpunt	Enkele afhaal foodconcepten op de brug. Vooral in Vriesestraat horeca met terras, daar is ook ruimte voor. Op het Vrieseplein speelt een hotelontwikkeling.	Versterken dag- en avondhoreca
10. Waterkant tussen Johan de Wittbrug en Achterom	Nieuw horeca- concentratiegebied	Gebied is afgelopen jaren steeds meer een horecagebied geworden. Marktpartijen zien er dus kansen. Gebied is vooral kansrijk voor grotere concepten.	Versterken dag- en avondhoreca
11. Voorstraat Noord tot aan Nieuwbrug	Nieuw horeca- concentratiegebied	In dit gebied geen (substantiële) uitbreiding van horeca. Wel ruimte geven aan terrassen bij bestaande horeca. Uitstraling bedrijven passend aan het karakter van de straat.	Consolideren
12. NS / Stationsweg / Rode loper / Johan de Wittstraat	Nieuw horeca- schakelpunt	Geschikte locatie als verbingsgebied van en naar Station - Binnenstad. Met brede wegen, trottoirs ook geschikt te maken voor high traffic locaties, to-go en bezorg concepten. Ook in het kader van de grotere gebiedsontwikkeling van de Spuiboulevard.	Versterken daghoreca
13. Lijnbaan - Energiehuis	Nieuw horeca- concentratiegebied	Gebied met vooral grootschalige horeca- leisure concepten. Toekomstige ontwikkelingen bieden kansen	Versterken dag- en avondhoreca

6.3 Horeca in andere gebieden

Buiten de horeca in de binnenstad zijn er ook andere gebieden met horeca. In deze paragraaf geven we daar visie op.

6.3.1 Horeca in de wijk- buurtcentra en op de woonboulevard

In de wijk-⁹ en buurtwinkelcentra¹⁰ is er horeca van verschillende allure. Het is veelal (fastservice) gericht op de bezoekers van het winkelcentrum. Horeca en detailhandel hebben veelal andere openingstijden, waardoor het combinatiebezoek beperkt is. Daghoreca heeft in winkelcentra de voorkeur, zodat ze de verblijfsfunctie en combinatiebezoek versterken. Voldoende parkeermogelijkheden zijn van belang. De opgave is een goede balans in functies, ten gunste van vitale centra, optimaal combinatiebezoek en het voorkomen van leegstand.

Naast daghoreca zijn er in de wijken ook diverse (kwalitatief hoogstaande) horecazaken aanwezig met (soms) een belangrijke functie voor de wijk, maar zeker ook ruimer. Zaken als El Bonito, Boekmans en Hoff'nar, diverse Chinese restaurant (oa. Lotus in winkelcentrum Sterrenburg) en Chez Heeren Jansen, aan de Dordtsche Kil, zijn daar voorbeelden van.

De algemene beleidslijn voor horeca in deze gebieden is consolidatie. Wel blijft maatwerk mogelijk mits in lijn met de algemene doelen (zie paragraaf 6.1.3). Op de Dordtse woonboulevard is nu één lunchroom aanwezig. Ook hier geldt dat er een goede balans moet zijn tussen de winkels en de horeca.

6.3.2 Solitaire horeca in de wijken en bedrijventerreinen en buitengebied

Nieuwe solitaire horeca in de wijken, op de bedrijventerreinen of in het buitengebied wordt in principe niet ondersteund. Nieuwe horeca is in de concentratiegebieden voorzien omwille van de algemene doelen (zie paragraaf 6.1.3). Soms kan nieuwe horeca op een solitaire plek echter wel gewenst zijn. Bijvoorbeeld in de aanloopgebieden met veel passanten, zoals de omgeving van het station en de Johan de Wittstraat. In dat geval kan de gemeente Dordrecht een maatwerkafweging maken (zie paragraaf 6.3.4). Op bedrijventerreinen

mag geen reguliere horeca vestigen¹¹. Ondergeschikte horeca bij bedrijven of instellingen is wel toegestaan (zie ook paragraaf 6.4.1).

Op dit moment zijn dark kitchens (productiekeukens), cateringbedrijven en bezorgbedrijven niet toegestaan op bedrijventerreinen. Onderzocht wordt om deze bedrijfsvorm wel toe te staan op bepaalde (lichtere) bedrijventerreinen¹². Voorwaarde is dan dat zij geen afhaal- en/of consumentenbezoekfunctie hebben. Horeca in het buitengebied heeft een sterke relatie met recreatie. We staan positief tegenover nieuwe horeca die recreatie faciliteert. Bijvoorbeeld langs een wandel- of fietsroute. Voorwaarden is dat de horeca overdag is geopend, soms als onderdeel van een agrarisch bedrijf.

6.3.3 Horeca in ontwikkelingsgebieden

Dordrecht groeit en heeft een aantal grotere (en kleinere) stedelijke ontwikkelingsgebieden te weten (zie kader op de volgende pagina). In de gebieden geldt dat een kleinschalig horeca-aanbod wenselijk kan zijn. Dit aanbod is dan ondersteunend aan de andere functies, zoals wonen, werken en recreëren. Voor uitbereiding met nieuwe horeca is fasering relevant. Voorzieningen moeten logisch kunnen meegroeien met de bredere gebiedsontwikkeling. Voor nieuwe horeca geldt dat de behoefte moet worden aangetoond en dat het horecaprogramma niet mag leiden tot bovenmatige concurrentie met de horeca in de binnenstad. Dit kan via onafhankelijk onderzoek aangetoond worden (zie ook paragraaf 7.4).

9 Crabbefhof, Sterrenburg, Wielwijk, Bieshof, Damplein, Reeweg-Oost, Vogelplein

10 Brouwersdijk, Dubbeldamseweg, J.P. Heijeplein, Krispijnseweg-Oost, Nassauplein, stadspolders en de professor Waterinklaan. (In supermarktcentrum Merwedestraat is de toevoeging van horeca niet wenselijk, vanwege de solitaire ligging).

11 In dit geval bedoelen we bedrijven met een afhaal- en/of consumentenbezoekfunctie.

12 Voorstel is om aan te sluiten bij de zonering van het Paraplubestemmingsplan Dark Stores (2022).

Ontwikkelingsgebieden

- In Amstelwijck komen gefaseerd circa 940 woningen, eventueel aangevuld met kleinschalige horecavoorziening i.c.m. andere wijkvoorzieningen¹³.
- Wantij-West wordt een levendige hotspot aan het water, verbonden aan de binnenstad via het gebied rondom het Energiehuis. De inzet is een 'rondje Wantij' langs het water. Kleinschalige en ondersteunende horeca i.c.m. recreatie is hiervan een onderdeel¹⁴.
- Het Maasterras is onderdeel van de Dordtse spoorzone. Er komt een groene en duurzame woonwijk¹⁵. Kleinschalige en ondersteunende horeca kan eventueel wenselijk zijn.
- Rond de nieuwe Spuiboulevard komt een levendige en groene stadswijk met 800 nieuwe, duurzame woningen. Oude kantoren maken plaats voor een deel van deze woningen. Het plan voorziet ook in het verbeteren van de looproute van de historische binnenstad naar het station.
- Het Otto Dickeplein is een wat kleinere gebiedsontwikkeling. Het plein wordt getransformeerd (vergroenen, entree stad, etc.). Dat biedt potentie voor vooral daghoreca, in combinatie met ontwikkelplan Wantij-West.

13 Gemeente Dordrecht. Bestemmingsplan Amstelwijck 2020) geconsolideerd 2021.

14 Gemeente Dordrecht. Ontwikkelplan Wantij-West, 2023.

15 Gemeente Dordrecht, Ontwikkeling Maasterras (2023).

6.3.4 Maatwerkafweging nieuwe horeca

Soms heeft een horeca-initiatief buiten de aangewezen horecagebieden ruimtelijke meerwaarde voor de specifieke locatie en de omgeving. In dat geval **kan** gemeente een maatwerkafweging maken om horeca toe te staan mits:

- Het concept niet binnen bestaande horecagebieden in de Dordtse binnenstad of de wijk- en buurtcentra in te passen is, of wenselijk is;
- De kwalitatieve meerwaarde en wisselwerking van de specifieke locatie en het plan is aangetoond;
- Er geen nieuw horecaconcentratiegebied ontstaat;
- Er een aantoonbare behoefte is aan het initiatief, en het initiatief geen blijvend negatief effect heeft op de aangewezen horecastructuur of de ontwikkeling daarvan (zie ook paragraaf 7.4).

6.4 Overige horeca en beleidsthema's

In deze paragraaf geven we visie op overige vormen van horeca en op enkele beleidsthema's.

6.4.1 Overige vormen van horeca

Navolgend geven we visie op een overige vormen van horeca:

- **Blurring:** een trend die zich de afgelopen jaren steeds meer voordoet is branchevervaging/blurring (zie kader). De gemeente Dordrecht ziet deze trend ook en staat open voor vernieuwende concepten. De Alcoholwet staat momenteel geen menging toe van detailhandel met horeca waar alcohol geschonken wordt. Dit in het kader van gezondheid en openbare orde. In een aantal gemeenten wordt, onder voorwaarden, licht alcoholische dranken gedoogd. Gemeente Dordrecht staat open voor blurring, dus om mengvormen winkel/horeca toe te staan, mits er geen alcohol geschonken wordt. Het gaat om situaties waarbij de traditionele scheidslijn niet goed meer aansluit bij de manier waarop het publiek tegenwoordig graag winkelt en uitgaat.

Wat is blurring?

Blurring is het mengen van horeca en detailhandel. Het idee daarachter is dat door het verruimen van regels op dit terrein ondernemers meer ruimte wordt geboden om te ondernemen. Dit zogenaamde 'blurren' leidt in de praktijk tot vernieuwende concepten maar ook tot discussie. Deze discussie begint bij het feit dat mengen van alcohol en detailhandel wettelijk gezien niet mag. De huidige wetgeving op dit gebied (in de Alcoholwet) is opgezet om alcoholmisbruik tegen te gaan. Daarom zijn de mogelijkheden om alcohol te schenken beperkt en met veel regels omgeven. Daarnaast is het in deze wet aan alcoholverstrekkers (horeca) verboden om aan detailhandel te doen.¹⁶

¹⁶ Enkele willekeurige voorbeelden: een kok van een restaurant mag zijn eigen boek, of bijvoorbeeld producten die hij in zijn zaak gebruikt niet verkopen in zijn zaak. Ook het verstrekken van alcohol in bijvoorbeeld een luxe schoenenzaak is niet toegestaan.

- **Ondergeschikte horeca:** gemeente kan onder bepaalde voorwaarden ondergeschikte horeca toestaan (zie bijlage 3: beleidskaders).
- **De schaalvergroting** in de horeca zet door. Uitbreiding van bestaande horeca is mogelijk, mits passend in de ruimtelijke toetsingskaders (zie ook paragraaf 6.3).

6.4.2 Omgang fastfoodhoreca

In Nederland en ook in Dordrecht neemt het aantal fastservice horecazaken toe. Oftewel: horeca gericht op snelheid. Binnen de fastservice neemt fastfoodhoreca een grote rol in (snackbar, burgerrestaurant, etc.). Fastfoodzaken hebben vaak een andere impact op de omgeving dan reguliere horeca. Denk aan de ruimtelijke uitstraling, bezoekpieken, openingstijden, geur, geluid, etc. Vanwege die ruimtelijke impact is een verdere grote groei van het aantal fastfoodzaken in de Dordtse binnenstad maar ook in sommige wijk- en buurtwinkelcentra onwenselijk. Gemeente is daarom terughoudend om medewerking te verlenen voor nieuwe fastfoodconcepten.

6.4.3 Terrassenbeleid

Het gebruik van terrassen neemt toe. De klimaatverandering heeft hier ook invloed op. Een levendige (binnen-) stad beschikt over kwalitatief sterke terrassen. Terrassen zijn van groot economisch belang voor ondernemers. Daarnaast dragen goede terrassen bij aan de levendigheid van de stad. Terrassen staan veelal in de openbare ruimte, op gemeentelijke grond en hebben in diverse opzichten impact op de omgeving. Tijdens evenementen is die openbare ruimte nodig voor andere functies en moeten terrassen tijdelijk wijken. In algemene zin zet voorliggende nota in op een versterking van het terrasaanbod in Dordrecht. Dat gaat zowel over de omvang, maar ook over de kwaliteit/uitstraling. Bij een aantal terrassen in Dordrecht kan de uitstraling namelijk aantrekkelijker. Dat vraagt om goede regulering. Waar mogelijk dienen terrasmogelijkheden benut te worden, conform de Binnenstadsvisie. In 2022, voor de aanvang van dit visietraject, is er een nieuw concept-terrassenbeleid opgesteld¹⁷ dat nog niet is vastgesteld. In het terrassenbeleid worden ook trema's als schaarse vergunningen e.d. geregeld. De openingstijden van het

terras zijn gelijk aan de openingstijden voor horecagelegenheden¹⁸ (zie volgende paragraaf).

6.4.4 Verruiming openingstijden horeca

Uit de participatie kwam naar voren dat het Dordtse nachtleven niet echt bruist en dat een versterking wenselijk is. Een deel van de Dordtse horeca/gasten wil graag ruimere openingstijden. We verruimen daarom het aantal incidentele 'verlaatjes' van 5 naar 12 keer per jaar. Met deze ontheffing van sluitingstijden kan de horeca een verzoek doen om later te sluiten dan toegestaan. De regeling geldt in horecaconcentratiegebieden en locaties met een horeca 2-bestemming en geldt niet voor paracommerciële horeca¹⁹. Buiten de horecaconcentratiegebieden blijft het aantal 'verlaatjes' 5 keer per jaar. Ook blijft er de mogelijkheid om een permanente ontheffing voor de openingstijden aan te vragen. Verder verkennen we de mogelijkheden om op donderdag de reguliere sluitingstijd te verruimen, uitsluitend in de horecaconcentratiegebieden. Dit is een wens die o.a. door KHN is geuit. Het nachtleven krijgt met deze regelingen een impuls, op de plek waar horeca geconcentreerd is.

Naast oudjaarsnacht is er ook op Koningsnacht en tijdens een groot Dordts evenement zoals Big Rivers een collectieve ontheffingsregeling sluitingstijden oftewel: een kennisgeving incidentele festiviteiten. Dit houdt in dat tijdens deze activiteiten afwijkende geluidsnormen gelden.

¹⁷ Dit concept beleid is ter inzage gelegd. Daarop zijn zienswijzen ingediend. Besluitvorming is aangehouden tot de vaststelling van de horecanota.

¹⁸ Met uitzondering van de in vergunning opgenomen eventuele afwijkingen.

¹⁹ Voor paracommerciële horeca gelden wel uitzonderingen.

²⁰ Wel gelden er uitzonderingen.

6.4.5 Paracommerciële horeca

Paracommerciële horeca is een horecavoorziening bij een niet-commerciële instelling (denk aan stichtingen en verenigingen) die zich in de eerste plaats richt op andere activiteiten, zoals sport, educatie, cultuur, religie, et cetera. Horeca is daar een nevenactiviteit. De horeca-activiteiten zijn zeer verschillend van omvang, kwaliteit en toegankelijkheid.

Paracommercie vormt vaak een dilemma. Aan de ene kant zorgt het voor reuring in leefbaarheid in wijken en dorpen. Aan de andere kant is er een ongelijk speelveld dat de (wettelijke) beperking met betrekking tot het schenken van alcohol rechtvaardigt. De regels voor paracommerciële instellingen moet een gemeente in een verordening zetten. In Dordrecht staan die regels in de Alcoholverordening. Onze huidige Alcoholverordening is door de raad vastgesteld op 10 oktober 2023. Paracommerciële instellingen kunnen geen ontheffing van sluitingstijden aanvragen²⁰. De gemeente wenst geen oneerlijke concurrentie en heeft een handhavende taak hierin.

6.4.6 Geluidsregeling

Sommige horecaondernemers wensen incidenteel om meer geluid te produceren. Parallel aan de 'verlaatjes' kan de horeca 'geluidjes' aanvragen. Binnen de horecaconcentratiegebieden verruimen we het aantal aanvragen per jaar van 4 naar 12. Buiten de horecaconcentratiegebieden verruimen we het aantal 'geluidjes' van 4 naar 5 maal per jaar.

Strategie en uitvoering

7

Dit hoofdstuk beschrijft welke instrumenten nodig zijn om de visie uit het voorgaande hoofdstuk te realiseren.

7.1 Nadere uitwerking van beleidskeuzes en thema's

Voorliggend horecabeleid bepaalt op hoofdlijn welke horeca zich vestigt op welke plek. De visie in het voorgaande hoofdstuk is de leidraad. Om die visie te realiseren is op verschillende thema's strategie en uitvoering nodig. We gaan hier kort op in.

Planologische kaders horeca binnenstad

Horeca (categorie 1 en 2) is nu enkel voorzien in de horecaconcentratiegebieden. Dat houden we zo en is gangbaar. Horeca is niet planologisch vrij toegestaan in de Dordtse binnenstad. Zowel binnen als buiten de horecagebieden geldt voor nieuwe horecagebieden (veelal) dat zij een omgevingsvergunning moet aanvragen, ook bij wisselingen van oude horeca naar nieuwe horeca. Ook dat houden we zo. Het ruimtelijke voordeel hiervan is dat gemeente continu blijft toetsen waar het om gaat (algemene beleidsdoelen en voorkomen omgevingseffecten). Een nadeel kan zijn dat de marktpartijen weinig beweegruimte/rechtszekerheid hebben. Immers bij vernieuwing van concept is een vergunningswijziging nodig. Dat kost tijd en geld. Dit kan een remmend effect hebben op de groei van de horeca. Mogelijk dat 'locatiezoekers' voor nieuwe horeca die niet aan Dordrecht gebonden zijn/voelen (bijvoorbeeld landelijke ketens), eerder in een andere stad zich vestigen omdat het in Dordrecht 'omslachtiger' is.

Inzet: we onderzoeken, met behoud van huidig planologisch kader, of er nog drempelverlagende aanpassingen mogelijk zijn in proces, aanvragen en/of tarieven.

Terughoudend omgaan met nieuwe fastfood

Gemeente is terughoudend om medewerking te verlenen voor nieuwe fastfood-concepten. Bij een algehele herziening van het bestemmingsplan (straks omgevingsplan) kan gemeente ervoor kiezen om de horecategorisering aan te passen, zodat fastfoodhoreca een eigen regeling krijgt.

Gelet op het huidig planologisch stelsel, is het de vraag of dit ook noodzakelijk is. Wellicht volstaat navolgende aanduiding. Deze regeling kan, indien gewenst, ook gelden voor horeca bezorg/ en afhaalconcepten. Deze behoren immers onder de Dordtse definiëring van horeca.

Inzet: we onderzoeken de invoering van een fastfoodcategorie in het bestemmingsplan/omgevingsplan. Navolgende omschrijving kan daarbij toegepast worden.

Een horecabedrijf met als hoofddoel verstrekken van bereide kleine etenswaren, al dan niet voor consumptie ter plaatse, bezorg/halen, welke snel bereid worden en waar afname veelal ook later op de avond plaats kan vinden met hoge bezoekfrequentie en bijbehorende verkeers-/publiek aantrekkende werking zoals een snackbar, shoarma- of kebabzaak, grillroom en fastfoodrestaurants.

Dordtse nachtleven

Uit de participatie kwam naar voren dat het Dordtse nachtleven niet echt bruist en dat een versterking wenselijk is. In Dordrecht is de echte nachthoreca niet geclusterd, maar ligt verspreid in de binnenstad. Het Dolhuis, de Kazerne en Merz vormen tezamen een groot deel van de Dordtse nachthoreca. Het gebrek aan clustering is één van de verklaringen waarom het nachtleven niet echt leeft.

Inzet: we gaan met verschillende partijen aan tafel om te verkennen wat nog meer nodig is om het Dordtse nachtleven te stimuleren.

Versterking van de gebiedsprofielen

Parallel aan voorliggende horecanota zijn gebiedsprofielen voor de Dordtse binnenstad opgesteld. Daarin wordt eveneens ingegaan op kansrijke horeca per deelgebied. De volgende stap is om die gebiedsprofielen in te vullen met de juiste type horeca. Daarin ligt een rol voor zowel marktpartijen

(horeca, investeerders en bedrijfsmakelaars) maar ook vanuit gemeente (accountmanagement). Ook moet de focus van gemeente zijn om nieuwe horeca vooral in de aangewezen horecagebieden te faciliteren en daarbuiten te weren. Zo komen de gebiedsprofielen het best tot zijn recht en ook wordt overlast op de omgeving geminimaliseerd.

Inzet: we stimuleren initiatiefnemers om zich op de plek te vestigen die aansluit bij de gebiedsprofielen.

Overige beleidsthema's

Hierna volgen nog enkele beleidsthema's en afwegingen die van belang zijn voor de Dordtse horecanota. Sommige zaken moeten 'gewoon op orde zijn'.

- **Structureel (operationeel) overleg** horeca en Gemeente Dordrecht: Een structureel bestuurlijk overleg – KHN Afdeling Drechtsteden (2x per jaar, waarvan 1 keer koppelen aan jaarlijks Breed Horecaoverleg tussen gemeente (burgemeester en wethouder) met horecaondernemers). Daarnaast frequent(-er) ambtelijk overleg over horeca en aanverwante thema's met de sector.
- **Openbare orde, veiligheid, integriteitstoetsen en handhaving.** Dit blijft een belangrijk aandachtspunt. Zichtbare preventie (politie, preventief fouilleren, portiers, gastheren aan de deur, camera's) en een open communicatie tussen overheid/politie, bedrijven en omwonenden zijn essentieel. Dit betreft zowel het locatiebeleid voor nieuwe horeca (de functie moet zich verdragen met de belangen van de openbare orde) als het toegangsbeleid voor horecazaken (met inzet gecertificeerde portiers) en de veiligheidsbeleving en -handhaving 'op straat'. Zeker 's avonds en 's nachts. Bij **integriteitsonderzoeken** gaat het om het inzetten van de Wet Bibob ter voorkoming dat de overheid vergunningen verleent waarmee criminele activiteiten (ondermijning) geholpen worden. De gemeente Dordrecht heeft het Bibob beleid geactualiseerd (10 november 2020). Bij aanvragen van o.a. een Alcoholwetvergunning /horeca exploitatievergunning worden de aanvrager en leidinggevendens getoetst. Daaruit kan een volledige toets volgen.
- **Protocol collectieve horecaontzegging CHO.** In 2017 is een protocol vastgesteld in de gemeente Dordrecht. (Landelijke) Reuring over dit instrument met betrekking tot privacywetgeving bemoeilijkt het inzetten van CHO. Er is een nieuw model protocol via KHN beschikbaar, dat voldoet aan de privacywetgeving. De sector heeft de lead hierin maar er lijkt op dit moment weinig draagvlak bij de ondernemers, daar er ook geen/nauwelijks behoefte c.q. noodzaak is aan een CHO.
- Goede **handhaving** van beleidskeuzen is nodig om de beleidsdoelstellingen te realiseren. Onder handhaving wordt verstaan: het geheel van activiteiten dat gericht is op de naleving van regels. Regels worden op verschillende manieren vastgelegd, zoals in landelijk geldende wetgeving, lokale regelgeving in de vorm van verordeningen en bestemmingsplannen en inrichtings-/persoonsgebonden regels in de vorm van een beschikking/ vergunning. De horecaondernemers zien graag strengere handhaving op paracommercie.
- **Periodieke toetsing van visie en beleid.** Evalueer minimaal 1 keer per 5-8 jaar of de visie en beleid nog actueel zijn. Evalueer jaarlijks of beoogde doelen en uitvoeringsprogramma op schema liggen.
- **Serviceverlening.** Horecaondernemers hebben met veel (lokale en landelijke) regelgeving van doen en hoge administratieve lasten. Regelgeving die bovendien soms ook tegenstrijdig is. Door het vereenvoudigen van processen en formulieren, het instellen van '1 loketfunctie', waar mogelijk vergunningen om te zetten in meldingen, meerjarige vergunningen of voor onbepaalde tijd, etc. wordt het voor ondernemers én voor de gemeente stukken eenvoudiger, vaak sneller, efficiënter en goedkoper. Zeker bij nieuwe regelgeving: regel wat moet, laat vrij waar het kan.
- **Inrichting openbare ruimte, gevelbeeld en welstand.** Horecabezzoek is een recreatieve activiteit, waarbij het 'decor' binnen en buiten de zaak de aantrekkelijkheid bepaalt. De openbare ruimte moet in elk geval schoon, heel en veilig zijn, maar ook een attractief en verzorgd gevelbeeld en omgeving versterken de verblijfskwaliteit.

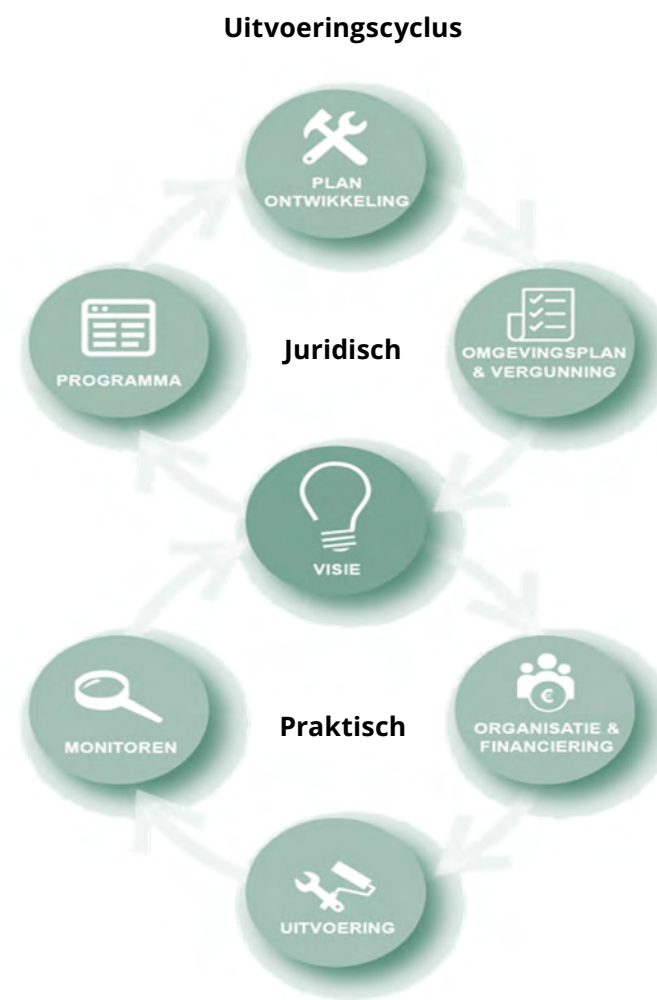
7.2 Wisselwerking horecabeleid en bestemmingsplannen/omgevingsplannen

Dit vraagt om het proactief aanpassen van bestemmingsplannen/omgevingsplannen. Een concrete vervolgstap is het doorvoeren van de gewijzigde beschrijving van de horeca-categorieën in het bronbestand. Te weten nieuwe omgevingsplannen. Daarnaast is ook sprake van reactief toetsen van bestemmingsplannen/omgevingsplannen op basis van horecaplannen. Dit hangt samen met het continu monitoren van de horecastructuur (vooral de binnenstad) en het actualiseren en evalueren van de beleidskaders. Hoe staat de horecastructuur ervoor, zijn de doelen nog actueel, spelen er nieuwe ontwikkelingen? Voorliggend horecabeleid voorziet in het voorgaande en is onder andere een evaluatie en actualisatie van het voorgaande. Daarnaast is handhaving nodig om te borgen dat de beleidslijnen uit voorliggend horecabeleid worden nageleefd. Naast het bestemmingsplan/omgevingsplan zelf als kader stellend instrument, is vooral de toets aan de Ladder relevant (zie paragraaf 7.4).

7.3 Beleid is niet in beton gegoten

Visie en beleid wordt doorgaans vastgesteld voor de lange termijn. Dit is ook goed, omdat behoefte is aan de stip op de horizon. Investerings worden immers gedaan voor de langere termijn. De toekomst in de detailhandel en horeca (incl. overnachtingsmarkt) is echter onzeker. Hierdoor is het nodig om als gemeentelijke organisatie het vermogen te hebben om adequaat te kunnen schakelen. Kortom, meer flexibiliteit in beleid en uitvoering. Dit betekent het volgende.

- De 'geest' van de visie is belangrijker dan de 'letter'. Initiatieven dienen integraal en zorgvuldig te worden afgewogen. Dit betekent op de eerste plaats kijken waar kansen en mogelijkheden zijn in plaats van beperkingen.

Figuur 4: Uitvoeringscyclus in beeld

- Tijdens de totstandkoming van deze visie zijn intensieve gesprekken gevoerd met bedrijvenverenigingen en belangenorganisaties in Dordrecht. Ook na vaststelling van deze visie is structureel overleg tussen gemeente en marktpartijen raadzaam.
- Jaarlijks vindt in samenspraak tussen de gemeente en marktpartijen een evaluatie plaats van zowel de inhoud als het proces van het beleid. In goede samenwerking wordt bekeken waar nieuwe accenten of aanscherpingen nodig zijn in de uitvoering, om actuele opgaven of trends te faciliteren.

7.4 Actievere rol van de gemeente

De huidige tijd kent grote opgaven voor de horeca. Dit vraagt om snelheid, souplesse, monitoring én een actievere rol vanuit de overheid. Dit vraagt om een andere, meer actieve rol van de overheid en voortzetting van het huidige ruimtelijk-economische programma.

Om voorliggend visie te bereiken is samenwerking essentieel. Beleid maken is één ding, maar dat betekent niet dat deze visie morgen realiteit is. Om de visie naar uitvoering om te zetten is samenwerking tussen de gemeente, ondernemers en vastgoedeigenaren nodig.

- De centrale gedachte in de totstandkoming van dit beleid is dat het de taak van de gemeente is om duidelijke kaders te scheppen voor (nieuwe) ontwikkelingen. De rol van de gemeente ligt bij het opstellen van dit beleidskader, het vertalen van het beleid in de bestemmingsplannen en het toetsen van nieuwe initiatieven aan het beleid.
- De gemeente geeft marktpartijen de ruimte om (binnen de kaders) nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken, te innoveren en te experimenteren. De invulling van concepten wordt aan de markt overgelaten. Dat biedt ondernemers en vastgoedeigenaren ruimte om (binnen de kaders) te innoveren en te experimenteren.
- In de samenwerking dient aandacht te zijn voor structureel publiek/privaat overleg (zie paragraaf 7.1).

- Een gezamenlijke verantwoording voor het gebruik van de openbare ruimte is essentieel. Denk aan een gezamenlijk plan voor inrichting van straten/pleinen.
- In de uitvoering en plantoetsing dient aandacht te zijn voor kleine ondernemers/lokaal ondernemerschap en bijzondere concepten. Aanvragen vanuit deze partijen vraagt vaak om meer maatwerk.
- Jaarlijkse monitoring en evaluatie is noodzakelijk om op basis van feiten en casussen tijdig te kunnen bijsturen.

7.5 Juridische kaders

Bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen in het algemeen en horeca in het bijzonder wordt steeds meer waarde gehecht aan duurzaam ruimtegebruik en het voorkomen van substantiële leegstand. Essentieel hierbij is het toepassen van de Ladder voor duurzame verstedelijking en de Dienstenrichtlijn (zie kader).

Toelichting Ladder voor duurzame verstedelijking

De 'Ladder voor duurzame verstedelijking' (art. 3.1.6 Besluit ruimtelijke ordening) is een wettelijk verplicht motiveringsinstrument dat doorlopen moet worden voor iedere 'nieuwe stedelijke ontwikkeling'. Het tweede lid van art. 3.1.6. luidt als volgt: *"De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien."*

Initiatieven en de Ladder voor duurzame verstedelijking

Nieuwe initiatieven die moeten worden beschouwd als een 'nieuwe stedelijke ontwikkeling' moeten per definitie worden getoetst aan de ladder. Dit betekent dat de behoefte van het initiatief moet worden aangetoond en dat de ruimtelijk-functionele effecten op de consumentenverzorging, de voorzieningenstructuur, de leegstand en in het verlengde daarvan het woon-, leef- en ondernemersklimaat aanvaardbaar moeten zijn.

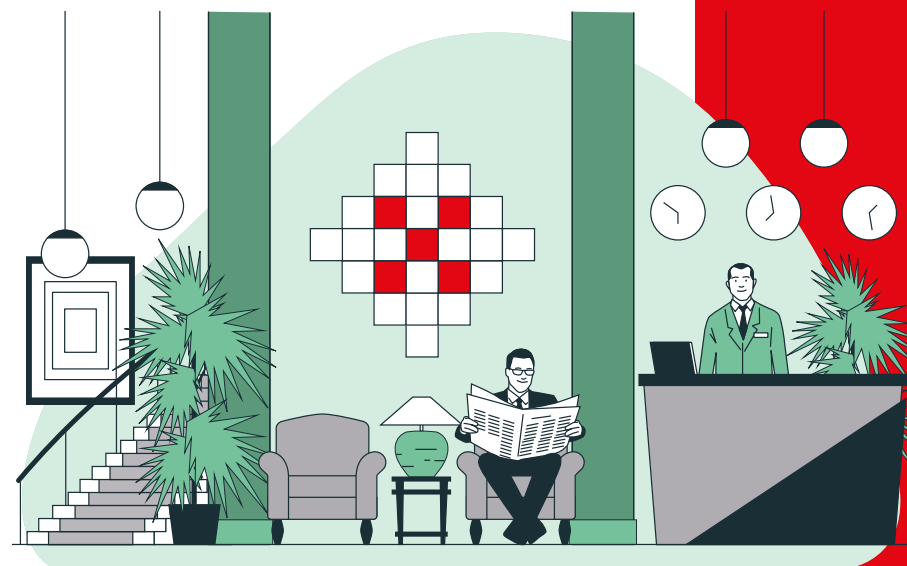
Initiatieven en de Dienstenrichtlijn

De Dienstenrichtlijn schrijft voor dat horeca (incl. overnachtingsmarkt) recht hebben op vrije vestiging, tenzij onderbouwd kan worden dat ruimtelijke beperking zijn ingegeven vanuit: non-discriminatie, noodzakelijkheid (algemeen belang) en evenredigheid (coherent en effectief). In de praktijk komt het erop neer dat het bestemmingsplan (of het Omgevingsplan) geen samenraapsel mag zijn van willekeurige juridische beperkingen. Toch blijven ruimtelijke beperkingen voor horecavestigingen zowel binnen als buiten de horecastructuur noodzakelijk en evenredig om ruimtelijke effecten (licht, geur, geluid etc.) te beperken en centra vitaal te houden. In bijlage 4 is dit toegelicht.

7.6 Vervolgstappen: uitvoering

De keuzes in voorliggende horecanota leiden niet tot wezenlijke wijzigingen in het planologisch stelsel van bestemmingsplannen (straks omgevingsplannen) en bestemmingen. Wel zijn er beleidswijzigingen voor de openingstijden, ten faveure van het nachtleven in de concentratiegebieden. De specifieke kaders voor de incidentele verruiming en collectieve dagen wordt nader uitgewerkt in goed overleg met de verschillende betrokkenen. Daarnaast zijn enkele voorstellen van kleinere beleidswijzigingen gedaan.

Verder zal gemeente haar stelsel van vergunningverlening tegen het licht houden. Doel is om procedures te versnellen (en waar mogelijk te vereenvoudigen) om de gewenste ontwikkeling van de horeca te stimuleren.

Bijlagen

Bijlage 1

Horeca-indeling - sectoren

Onderstaand de onderverdeling van de vier typen horeca in Locatus:

Drankenverstrekkers

59.200.100	Café
59.200.200	Discotheek
59.500.100	Koffiehuis
59.500.400	Koffiebar
59.900.200	Sisha Lounge
59.900.300	Feestzaal
59.900.900	Horeca Overig

Fastservice

59.210.333	Lunchroom
59.400.100	Bezorg/Halen
59.400.200	Fastfood
59.400.300	Grillroom/Shoarma
59.500.200	Ijssalon
59.500.300	Crêpes/wafels/donuts

Restaurants

59.210.392	Pannenkoeken
59.210.430	Café-Restaurant
59.210.434	Restaurant

Hotels/Logiesverstrekkers

59.700.100	Hotel
59.700.200	Hotel-restaurant

Hotels

Hotels zijn beknopt gespecificeerd in deze analyse. Hotels richten zich op regio (of soms nog verder) en niet op de inwoners van de gemeente, hooguit met hun restaurant of vergadermarkt. In de gemeente Dordrecht zijn 9 hotels, zie paragraaf 'Overnachten in Dordrecht'.

Feestzalen

Feestzalen (59.900.300) zijn er in veel verschillende soorten. Soms behoren zij tot een regulier café, soms tot restaurants en soms zijn het autonome bedrijven. Ook verschillen feestzalen onderling wezenlijk qua openingstijden en toegankelijkheid. Dordrecht heeft momenteel één zelfstandige feestzaal, Event Center Dordrecht.

In enkele referentiegemeenten komen ook (haast) geen feestzalen voor. Daarom zijn feestzalen uit de voorgaande vergelijkingen gehouden. In de marktbehoefteraming voor de horeca nemen we de feestzalen wel mee als horeca-aanbod.

Congressen en vergaderlocaties

Het onderscheid tussen congressen, seminars, symposia, etc. is niet eenduidig afgebakend, maar de definitie van een 'congres' is in grote lijnen als volgt: een relatief grootschalige bijeenkomst rond een bepaald thema met een sterk interactief karakter (uitgangspunt in dit kader: minimaal 100 deelnemers). Vaak georganiseerd op regelmatige basis, meerdaags en/of in internationaal verband. Vergaderlocaties zijn kleiner en hebben minder faciliteiten nodig.

Coffeeshops

Coffeeshop (59.900.100), in de zin van softdrugsverkoop, is geen horeca en derhalve niet opgenomen in de analyse.

Bijlage 2

Analyse horeca

Verantwoording analyse

Dit onderzoek maakt gebruik van de meest actuele, betrouwbare en uniforme data van Locatus Retailverkenner (geraadpleegd: december 2022, peildatum 16 september 2022). Waar nodig is dit gecheckt met gegevens van Vastgoeddata (voorheen HorecaDNA). We maken onderscheid in de volgende horecasectoren: drankverstrekkers, fastservice, restaurants en logiesverstrekkers. Zo maken we uniforme vergelijkingen met andere steden. In bijlage 1 worden de sectoren nader toegelicht. De referentie gemeenten zijn Amersfoort, Breda, Delft, Deventer, Gouda, Leiden, Rotterdam en Zoetermeer. De keuze voor deze referentie steden is door de stuurgroep bepaald waarbij een keuze is gemaakt naar vergelijkbare steden. Het zijn steden die qua inwonertal (met uitzondering van Rotterdam) en profiel enigszins vergelijkbaar zijn. Er zijn tevens enkele omliggende steden opgenomen. In het onderzoek wordt de bevolkingsprognose van Primos aangehouden om goed te kunnen vergelijken met benchmarkgemeenten. De gemeente Dordrecht heeft de ambitie uitgesproken om in 2030 bijna 140.000 inwoners te hebben, waarbij nieuwe inwoners zich voornamelijk zullen vestigen in de spoorzone. In de bijlage is ook een modelmatige behoefteeraming voor dit scenario toegevoegd.

Ook de hotelsector wordt kort in beeld gebracht, maar deze is niet meegenomen in de benchmark. Dit vraagt een andere benadering zoals in de inleiding (paragraaf 1.4) toegelicht.

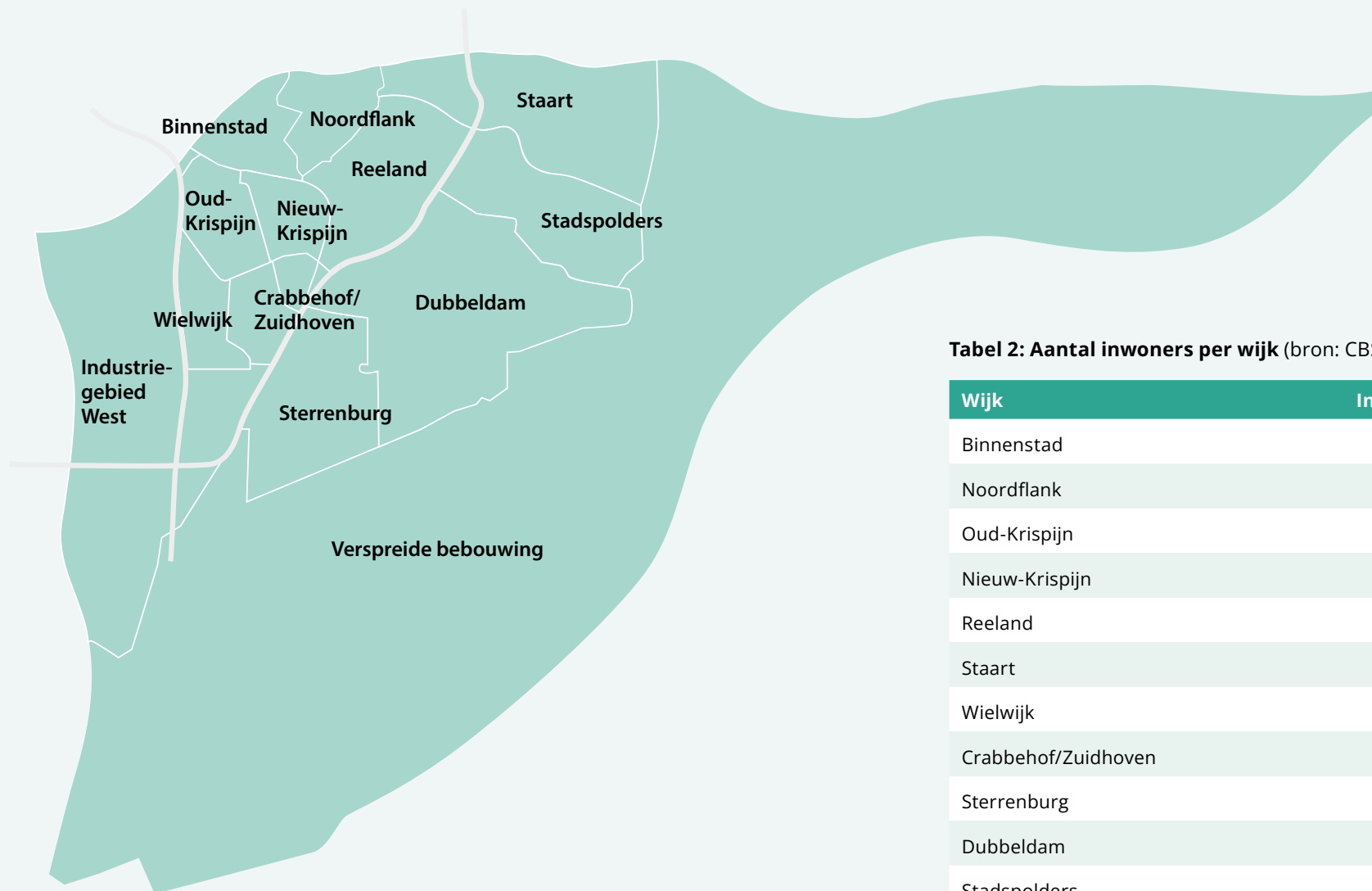
Dit type referentie-onderzoek geeft enig vergelijkingsperspectief voor de horeca in Dordrecht. Uiteraard moeten deze vergelijkingen altijd in perspectief worden gezien en de resultaten zijn niet maatgevend. De horeca-indeling uit Locatus (zie bijlage 1) komt niet (volledig) overeen met de horeca-categorieën uit het gemeentelijk beleid (zie horeca-categorieën in paragraaf: Horecaindeling en categorieën). Dat is logisch, de gemeentelijke categorieën verschillen immers per gemeente. Navolgend gaan we eerst in op de horecastructuur voor de hele gemeente. Vervolgens zoomen we in op de binnenstad, als voornaamste (maar niet enige) horecaconcentratiegebied.

Tabel 1: Bevolkingsprognose benchmarkgemeenten (Primos 2022)

Gemeente	2022	2030	2040	Bevolkingsgroei
Amersfoort	158.610	175.900	193.160	+22%
Breda	184.710	190.570	194.870	+6%
Delft	104.540	115.340	125.470	+20%
Deventer	101.430	105.700	111.430	+10%
Gouda	74.120	82.040	88.740	+20%
Leiden	125.110	132.210	139.710	+12%
Rotterdam	655.580	702.730	736.470	+12%
Zoetermeer	125.770	135.900	151.210	+20%
Dordrecht *	119.550	126.100	130.540	+9%

* Dit betreft de autonome groei; de beleidsambitie ligt hoger op 140.000 inwoners in 2030.

Tabel 2: Aantal inwoners per wijk (bron: CBS, 2022)

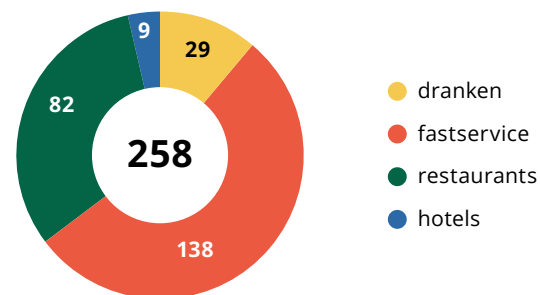
Wijk	Inwoners
Binnenstad	9.165
Noordflank	7.920
Oud-Krispijn	10.855
Nieuw-Krispijn	4.980
Reeland	11.460
Staart	5.260
Wielwijk	6.235
Crabbehof/Zuidhoven	8.420
Sterrenburg	22.475
Dubbeldam	12.815
Stadspolders	18.605
Industriegebied West	830
Verspreide bebouwing	525
Totaal	119.550

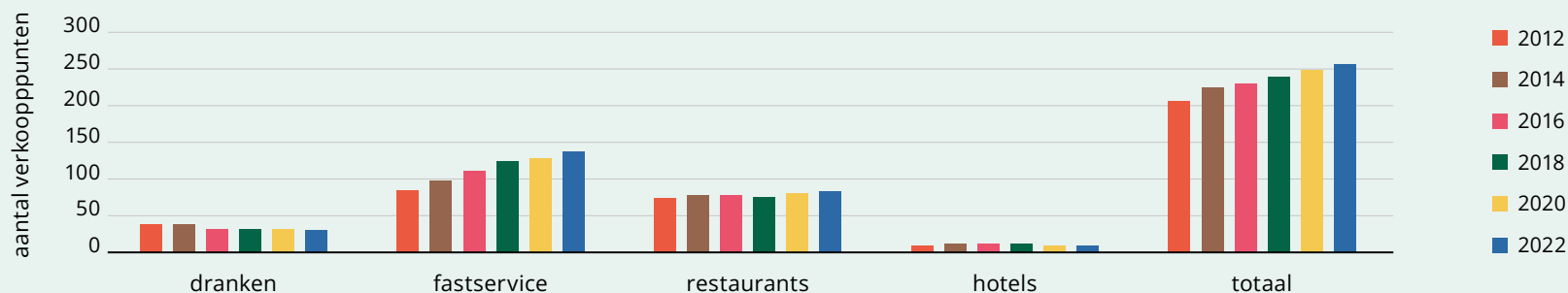
Horeca gemeente Dordrecht in cijfers

- In de gemeente Dordrecht zijn 258 horecazaken gevestigd met een totaal vloeroppervlak van 24.377 m² vvo. Dit betekent een groei in aantal verkooppunten van circa 18% ten opzichte van 2013.²¹
- Met overmacht is het grootste gedeelte van het horeca-aanbod fastservice. Deze hoofdbranche neemt met 138 verkooppunten circa 54% van de Dordrechtse markt in. In 2013 betrof dit nog 43% (93 verkooppunten).
- Het aantal restaurants in de gemeente Dordrecht is ten opzichte van 2013 beperkt gegroeid van 76 verkooppunten naar 82 verkooppunten. Op dit moment bestaat 32% van het horeca-aanbod in Dordrecht uit restaurants.
- Het aantal drankverstrekkers in de gemeente is gedaald van 38 in 2013 naar 29 in 2023. Op dit moment bestaat 11% van het horeca-aanbod in Dordrecht uit drankverstrekkers.
- Het aantal hotels in de gemeente Dordrecht is sinds 2013 afgenomen van 11 naar 9. Op dit moment bestaat 3% van het horeca-aanbod uit hotels.
- Het aantal horecazaken in de gemeente kent de afgelopen jaren een stabiele stijging. De groei van het aantal fastfoodzaken en de krimp van het aantal drankverstrekkers (vooral cafés) sluit aan bij de Nederlandse trends.

Horeca-aanbod Dordrecht

Ontwikkeling horeca-aanbod Dordrecht

21 Op basis van historische Locatus-data.

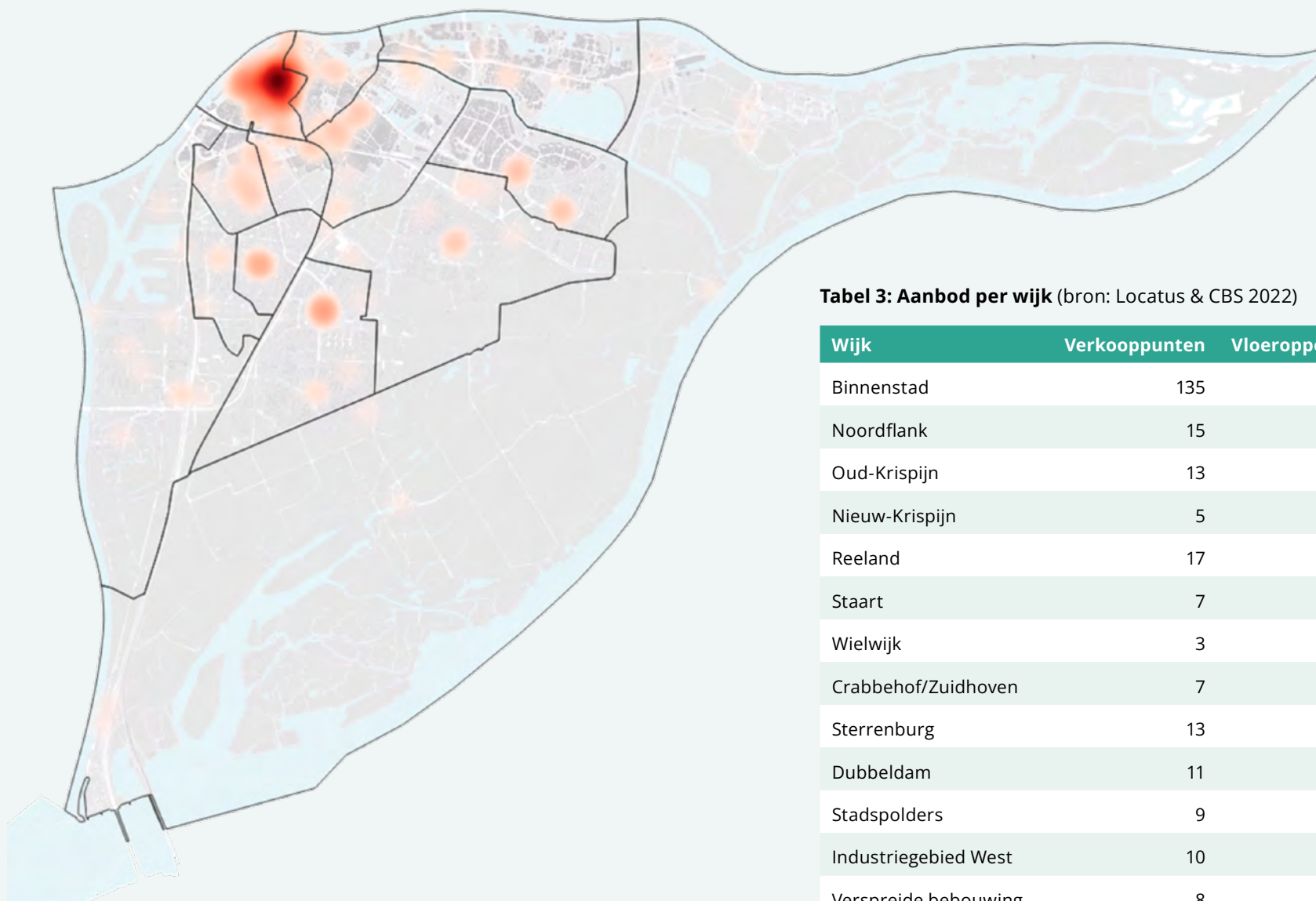
Spreiding horeca-aanbod over de gemeente in beeld

- Figuur 6 (pagina 48) geeft het gastenvloeroppervlak (hittemap) van horecazaken per 1.000 inwoners weer. Hieruit blijkt dat er (relatief) veel m² wvo horeca is binnen het westelijk industriegebied. Reden hiervoor is dat in het gebied weinig mensen wonen, maar wel werken én dat er relatief grotere horecabedrijven (o.a. hotels) zijn horeca dan in andere wijken.
- Figuur 8 (pagina 50) geeft de exacte locaties weer van het horeca-aanbod in de gemeente (op peildatum), de kleur geeft de sector ('type' horeca) weer.
- Tabel 3 (pagina 48) geeft de verdeling weer van de horeca in de gemeente Dordrecht, per wijk. Vanzelfsprekend is de grootste horeca concentratie in het stadscentrum. Daaromheen zijn wat kleinere concentraties te zien in met name winkelcentra in de woonwijken. In het buitengebied is er amper (solitaire) horeca te vinden in Dordrecht.
- In de binnenstad is een brede mix van de verschillende sectoren zichtbaar. In de woonwijken is overwegend fastservice aanwezig. In het buitengebied en aan het water zitten voornamelijk restaurants.

Figuur 5: Winkelvloeroppervlak heatmap horecazaken per 1.000 inwoners

Figuur 6: Verdeling horeca-aanbod over de gemeente Dordrecht hittekaart
(bron: Locatus 2022 & CBS 2022)

Tabel 3: Aanbod per wijk (bron: Locatus & CBS 2022)

Wijk	Verkooppunten	Vloeroppervlak m ²
Binnenstad	135	11.795
Noordflank	15	1.798
Oud-Krispijn	13	506
Nieuw-Krispijn	5	557
Reeland	17	1.524
Staart	7	615
Wielwijk	3	240
Crabbehof/Zuidhoven	7	352
Sterrenburg	13	1.430
Dubbeldam	11	1.337
Stadspolders	9	651
Industriegebied West	10	2.472
Verspreide bebouwing	8	882
Totaal	257	24.377

Leegstand in Dordrecht

- In Dordrecht staan op dit moment in totaal 94 commerciële panden (waaronder horeca) leeg met een totaal oppervlak van 16.400 m². Het overgrote deel hiervan bevindt zich in de binnenstad van Dordrecht (circa 75%). Ook in winkelcentrum Sterrenburg staan 5 panden leeg. (Figuur 7, Q4 2022)
- Het leegstandspercentage van het aantal verkooppunten in de gemeente is iets hoger dan het Nederlands gemiddelde. Het leegstandspercentage in m² wvo is met 6,8% relatief hoog ten opzichte van het Nederlands gemiddelde (5,4%). Dit komt vooral door de relatief grootschalige panden aan de Voorstraat die langdurig leeg staan.

Hotels in Dordrecht

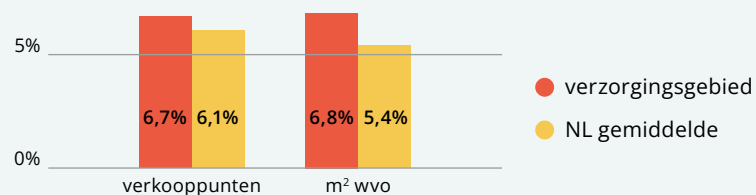
- De hotelsector in Dordrecht is relatief beperkt (zie benchmark) de afgelopen jaren. Er zijn 9 hotels die redelijk verspreid zitten door de gemeente. Drie hotels bevinden zich in of nabij het centrum. Van der Valk, Postillion Hotels en Bastion Hotels bevinden zich langs de hoofdwegen die door de gemeente lopen. De overige drie hotels liggen aan de oostkant van de gemeente richting Nationaal Park de Biesbosch.

Naast deze hotels zijn er een groot aantal Bed & Breakfasts (B&B's) in Dordrecht (circa 30), airbnb's, enkele campings en groepsaccommodaties.

Tabel 4: Aantal hotelkamers per hotel

Hotel	Aantal kamers
Bastion hotel	102
De Kop van 't Land	4
De Watertoren	8
Hotel Dordrecht	20
Postillion Hotels	77
Stayokay	33
Van der Valk	146
Villa Augustus	45
Stadshotel Steegversloot	12
Totaal	747

Leegstandspercentage

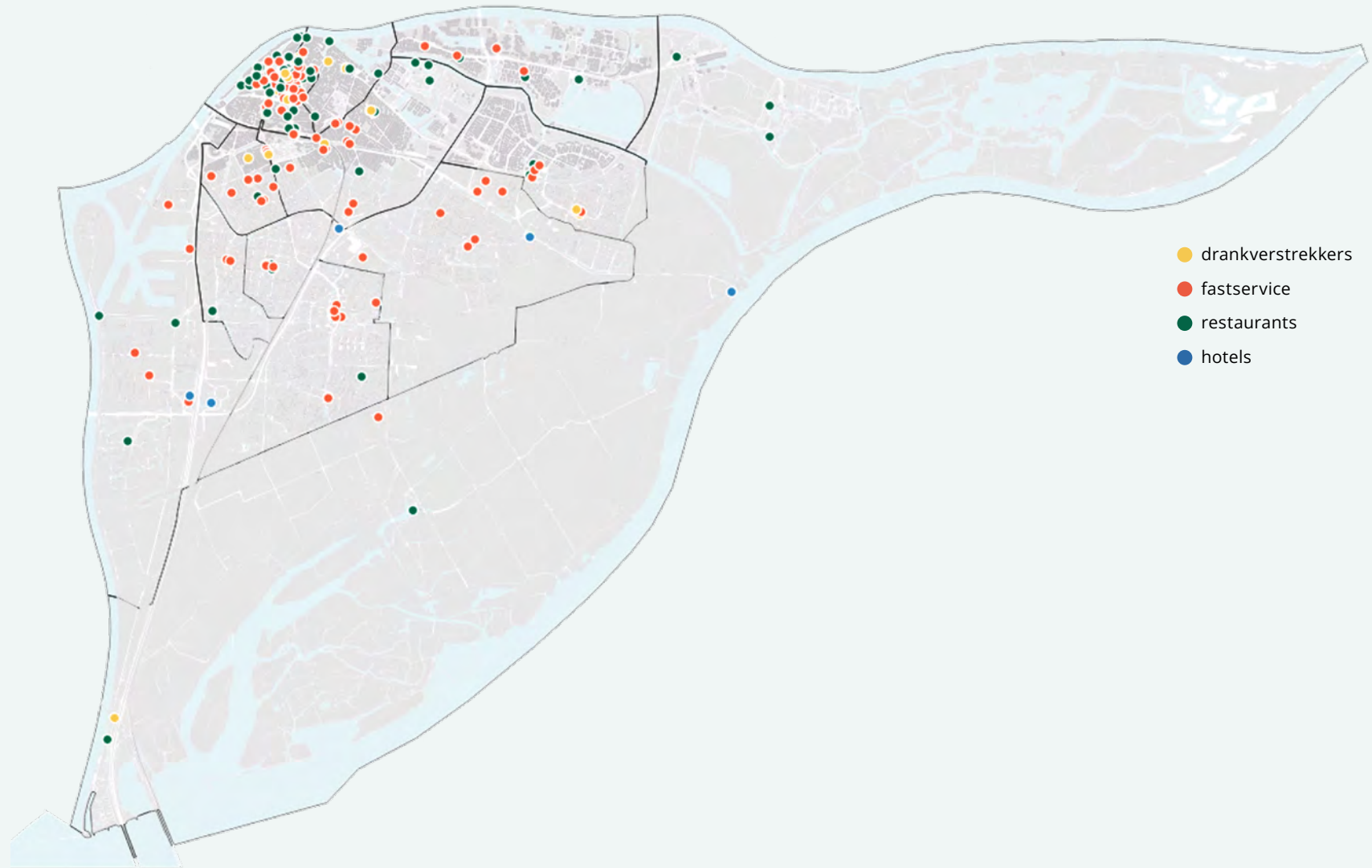

Figuur 7: Leegstand in de gemeente Dordrecht (bron: Locatus, Q4 2022)

Leegstand

94 winkels
16.397 m² wvo
 Per 1.000 inwoners: **137** m² wvo
 Per 1.000 inwoners NL gemiddelde: **131** m² wvo

Figuur 8: Horeca locaties naar sector in de gemeente Dordrecht (bron: Locatus, 2022)

Algemene beschrijving horeca in gemeente Dordrecht

Zoals in veel gemeenten is ook in Dordrecht de meeste horeca te vinden in en rond het centrum (in de CBS-wijken Binnenstad, Noordflank, Reeland en Oud Krispijn). In de (woon-)wijken is de horeca veelal geconcentreerd in of nabij winkelcentra. De (grote) hotels bevinden zich veelal buiten het centrum.

De horeca in de binnenstad heeft zowel een dag- als uitgaansfunctie voor de regio, al vloeit ook een deel weer af naar Rotterdam en Breda. Het accent ligt hier vooral op keuze, sfeer en belevingskwaliteit, maar vrijwel alle doelgroepen worden in Dordrecht bediend.

Wel moeten bezoekers meestal enige afstand overbruggen tussen hun parkeerlocatie en de (horeca)bestemming. Families met kleinere kinderen parkeren graag bij het horecabedrijf. Dat kan niet overal in de binnenstad wat overigens geldt voor veel grotere historische centra. Ook bijvoorbeeld bezoek aan chiquere restaurants waar men chiquer gekleed gaat kan dit een drempel vormen. Er is beperkt straat-parkeren mogelijk, daarnaast zijn parkeergarages beschikbaar.

Uit het Koopstromenonderzoek (KSO) Randstad 2018 blijkt dat de lokale inwoners de horeca in de binnenstad het rapportcijfer 8,0 geven en bezoekers van buiten de gemeente een 8,1. Het centrum wordt dus goed beoordeeld qua horeca. Meer hierover in figuur 14 (pagina 58) en tabel 6, verderop in dit hoofdstuk.

Ook op basis van de schouw en aanvullende bezoeken is de indruk dat de kwaliteit van de horeca in Dordrecht is toegenomen. Een aantal aansprekende – vernieuwende concepten dragen daaraan bij. Denk aan het Energiehuis en Villa Augustus (sinds 2007).

Schefferspein

Voorstraat - Visbrug

Horeca naar deelgebied

Centrum

In het kernwinkelgebied is een grote diversiteit aan functies: wonen, winkelen, uitgaan, cultuur en andere 'bedrijvigheid'. De horeca is verspreid over het centrum. Er is geen sprake van een 'echte' horecagebieden zoals in sommige andere steden. Bij een aantal pleinen met wat meer terrasruimte is enige clustering, verder is de horeca verspreid over de binnenstad. Er zijn ook bedrijven met terrastuinen. Op enkele locaties is er sprake van overlastmeldingen door bewoners van aangrenzende panden. Het ontbreken van concentraties heeft ook met de gebouwde structuur en geschiedenis van Dordrecht te maken. Wel zijn er in het 'Toekomstbeeld Binnenstad' (2021, vastgesteld 1-2-2022) van Dordrecht een aantal horecagebieden aangewezen. Ook het geldende bestemmingsplan voor de binnenstad (2011) doet uitspraken over de horeca in de verschillende deelgebieden van de binnenstad. Navolgend beschrijven we de horeca in de verschillende deelgebieden. Het uitgangspunt zijn de analyses uit de aangehaalde stukken aangevuld met eigen inzichten en bevindingen uit een recente schouw. We beschrijven de voornaamste horecaclusters, maar ook enkele relevante solitaire horecalocaties en potentiële horecagebieden.

Villa Augustus nabij Wantij

Visser's in de binnenstad, Groenmarkt

To go – centrum (Achterom)

Eetcafé De Wilhelminaboom op industrieterrein

Horeca op Statenplein

Chez Heeren Jansen, solitair aan het water (Dordtsche Kill)

Horeca buiten het centrum

In de wijk²² en buurtwinkelcentra²³ is er horeca van verschillende allure. Het is veelal (fastservice) gericht op de bezoekers van het winkelcentrum. Aan de in-/uitgangen liggen vaker horecabedrijven die ook buiten winkelopeningstijden geopend zijn, evenals bezorg/afhaal horeca. In deze centra is de voornaamste opgave het behoud van een 'goede' functiemix. Horeca en detailhandel hebben veelal andere openingstijden, waardoor het combinatiebezoek beperkt is. Ook geldt een algemene kwaliteitsopgave voor zowel de horeca als de centra in het geheel.

Er zijn diverse (vaak) solitair gelegen horecabedrijven. Zo ligt aan de rand van industriegebied Dordtse Kil, met schitterend uitzicht over het water (de Dordtsche Kil,) Chez Heeren Jansen. Een locatie met meer mogelijkheden. Aan de andere kant van de stad, nabij de waterplas Grote Rug is een wereldrestaurant en een leisure center (in Merwehal) gelegen en iets verderop een Stayokay Hostel. De meeste grootschalige hotels liggen aan de hoofdverbindingswegen.

22 Crabbhof, Sterrenburg, Wielwijk, Bieshof, Damplein, Reeweg-Oost, Vogelplein

23 Brouwers

Horeca in de historische binnenstad en schil

Kwantitatief

In figuur 9 (pagina 54) is het horeca-aanbod in de binnenstad van Dordrecht weergegeven. De historische binnenstad en de schil eromheen wordt aan de noord- en westkant begrensd door de Oude Maas en aan de zuidkant door het spoor. De Blekersdijk, oostelijk deel van de Spuihaven en de Riedijks Haven aan de oostzijde. Middels een schouw (op 1 november 2022) met stakeholders hebben we fysiek kennis gemaakt met het centrum (binnenstad en ook het buitengebied is door BRO tevens bezocht in november 2022).

In het gebied zijn in totaal 135 horeca horecazaken aanwezig. Hiervan betreft 50% fastservice, 37% restaurants, 12% drankverstrekkers en 1% hotels.

Afhalen-bezorgen

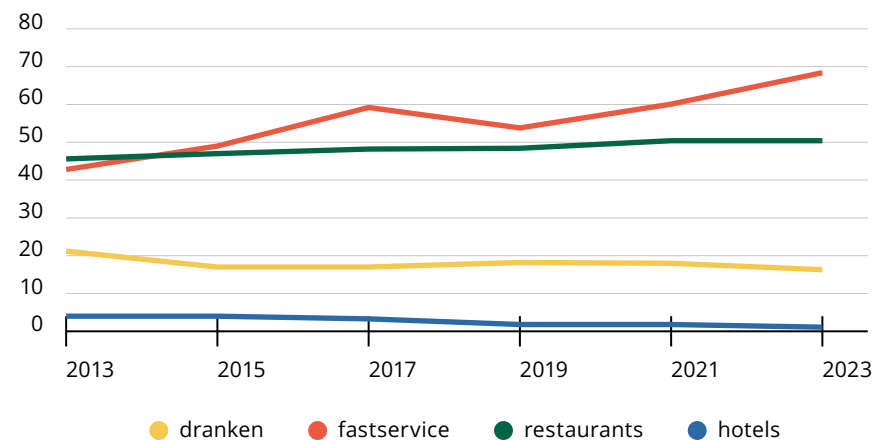

Figuur 9: Horeca-aanbod in de historische binnenstad en schil van Dordrecht (Locatus 2022, bewerking BRO)

Ontwikkeling horeca binnenstad

- De ontwikkeling van de horeca in de binnenstad van Dordrecht is hiernaast weergegeven. Hieruit blijkt dat het aantal horecazaken sinds 2013 geleidelijk is toegenomen.
- Het aantal fastservice-zaken in de binnenstad is met 40% toegenomen ten opzichte van 2013, met name aan de oostkant van het centrum.
- Ook het aantal restaurants nam licht toe met 5 zaken. Het aantal drankverstrekkers is met 3 zaken afgenomen en van de 4 hotels die in 2013 gevestigd waren in de binnenstad, zijn er nu nog twee over.
- In figuren 7, 8 en 9 is de spreiding van horeca in de binnenstad weergegeven tussen januari 2008 en januari 2013 om het concentratiebeleid uit het actieprogramma 2007 tot 2012 te evalueren. Zowel in 2013 als in 2023 is geen duidelijke verbetering van horecaconcentratie zichtbaar. Wel zien we anno 2023 een verdere concentratie aan de oostkant van de binnenstad, voornamelijk veroorzaakt door fastservice zaken.

Ontwikkeling horeca-aanbod binnenstad t.o.v. 2013

Figuur 10: Horeca in de binnenstad van Dordrecht, januari 2008

Figuur 11: Horeca in de binnenstad van Dordrecht, januari 2013

Figuur 12: Horeca in de binnenstad van Dordrecht, januari 2023

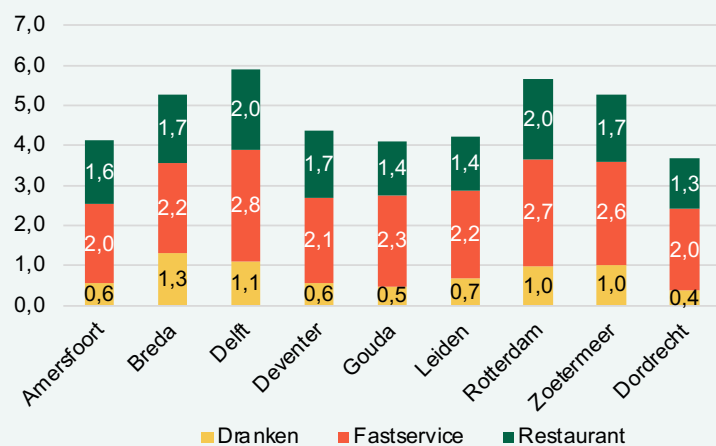
Benchmark

- Het horeca-aanbod per 1.000 banen in de gemeente Dordrecht is met 3,7 relatief beperkt ten opzichte van de benchmarkgemeenten (5,1).
- Met name het aantal drankverstrekkers is 0,4 relatief beperkt ten opzichte van de benchmarkgemeenten (0,84). De verschillen bij respectievelijk fastservice (2.0 om 2.35) en restaurants (1.3 om 1.7) zijn minder groot vergeleken met de benchmarkgemeenten, maar nog altijd een stuk lager.
- Het aanbod per 1.000 inwoners in de gemeente Dordrecht is met 2,1 ook relatief beperkt ten opzichte van de benchmarkgemeenten (2,8).
- Het aantal drankverstrekkers is met 0,2 relatief beperkt ten opzichte van de benchmarkgemeenten (0,5). Ook het aanbod restaurants (0,7 om 0,9) is relatief beperkt. Het aantal fastservice zaken is vergelijkbaar met de benchmarkgemeenten.
- Het horeca-aanbod in de binnenstad van Dordrecht is vergelijkbaar met de binnensteden van Deventer en Gouda en ligt ten opzichte van de andere benchmarkgemeenten gemiddeld.
- Wanneer er wordt gekeken naar de verhouding horeca ten opzichte van andere functies binnen de gemeenten blijkt dat er in Dordrecht gemiddeld 3% minder horeca zit ten opzichte van de benchmarkgemeenten, maar dat de verhouding wel vergelijkbaar met Deventer en Gouda. Er moet worden geconstateerd dat de verhouding horeca ten opzichte van andere functies redelijk goed is, maar ook dat het totaalaanbod aan voorzieningen in Dordrecht relatief beperkt is in vergelijking met het aantal banen en inwoners.
- Het relatief beperkte horeca-aanbod in de gemeente Dordrecht is deels te verklaren vanuit de koopstromen. De horecabinding²⁴ van Dordrecht is met 83% vergelijkbaar met de benchmarkgemeenten (gemiddeld 81%). Echter is de toevloeiing in Dordrecht met 22% relatief beperkt ten opzichte van de benchmarkgemeenten (gemiddeld 27%). Hierdoor komt de Gemeente Dordrecht op een saldo van toevloeiing en afvloeiing van +4%, terwijl de benchmarkgemeenten een gemiddeld saldo hebben van +8%. In Dordrecht vloeit dus minder horecabestedingen toe dan in de gemiddelde benchmarkstad.

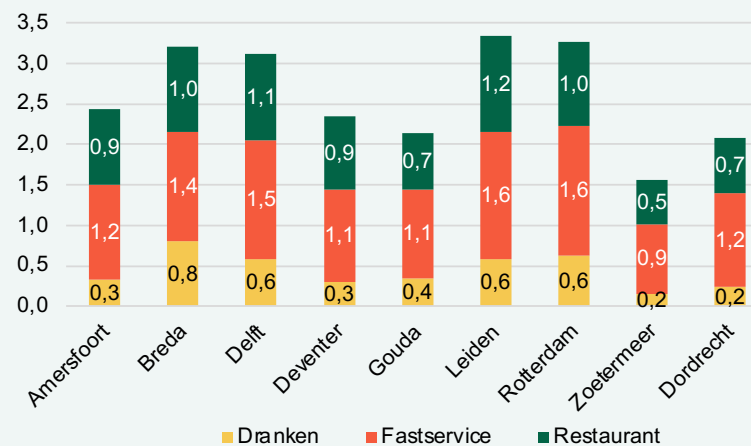

24 In bijlage 7 worden de begrippen binding, toe- en afvloeiing nader verklaard.

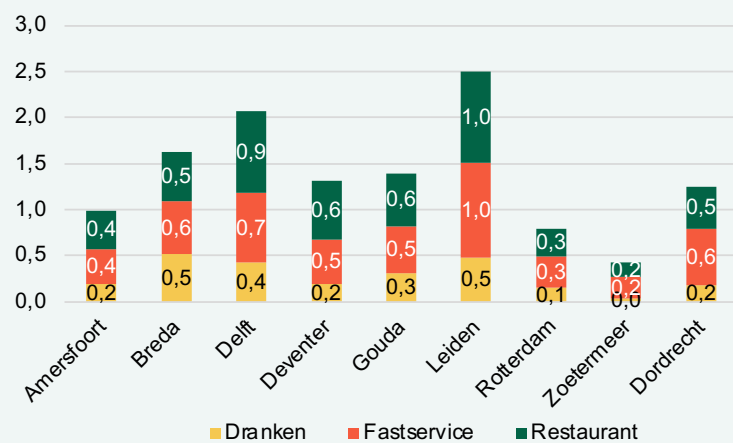
Totaal aanbod per 1.000 banen (alle sectoren)

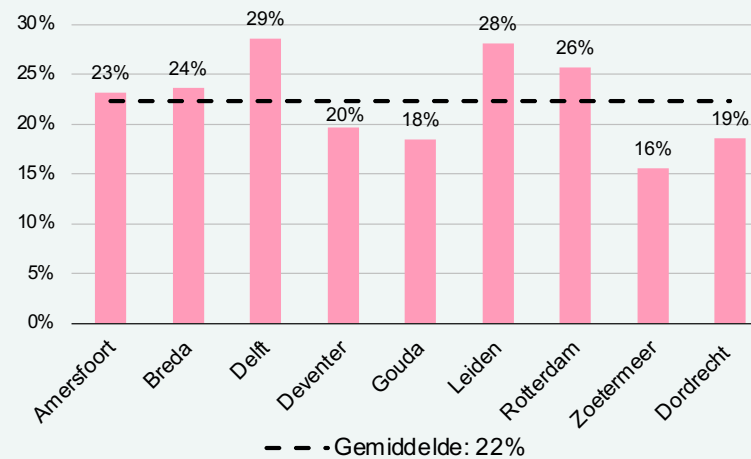
Totaal aanbod per 1.000 inwoners

Aanbod binnenstad per 1.000 inwoners

Verhouding horeca ten opzichte van andere functies

Figuur 13: Diverse benchmark analyse

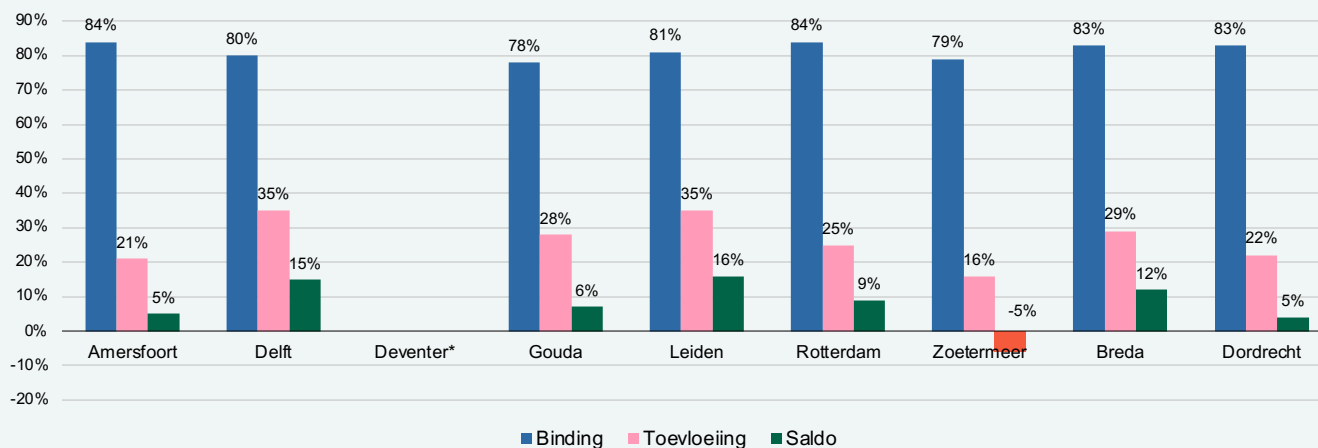
Beoordeling van de horeca

De benchmarksteden en hun stadscentra zijn allen opgenomen in het Koopstromenonderzoek (KSO 2021). Daarin is de bezoekersbeoordeling voor horeca opgenomen. Tabel 6 toont de uitkomsten. De binnenstad van Dordrecht wordt iets minder goed beoordeeld, en ook de horeca blijft, ondanks de goede score, iets achter op de benchmarkgemeenten. Daartegenover staat het feit dat de binnenstad van Dordrecht haar bezoekers wel even lang weet vast te houden, zie tabel 6, volgende pagina.

Bevolkingsontwikkeling in inkomensniveau

In tabel 5 (volgende pagina) is het gemiddelde inkomen van de benchmarkgemeenten opgenomen. Hieruit blijkt dat het gemiddeld inkomen in de gemeente Dordrecht 3% lager ligt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.²⁵ Ook ten opzichte van de benchmarksteden ligt het gemiddelde inkomen in Dordrecht lager dan gemiddeld. Een hoger inkomensniveau duidt vaak op meer bestedingen per inwoner aan horeca. Bovendien, in combinatie met de relatief beperkte bevolkingsgroei en mindere toevloeiing²⁶ ontstaat er naar de toekomst toe, op basis van deze twee indicatoren, relatief minder bestedingsruimte in de gemeente Dordrecht ten opzichte van de benchmarkgemeenten.

Benchmark Koopstromen horeca

Figuur 14: * Voor Deventer is geen KSO data beschikbaar

25 Dit aspect wordt niet in de marktruimte berekening meegewogen, later genoemde bevolkingsgroei en toevloeiing wel.

26 Toevloeiing = bestedingen van inwoners buiten de eigen gemeente / toeristen. Koopkrachtbinding = besteding door consumenten bij fysieke winkels (horeca) in de eigen gemeente.

Tabel 5: Gemiddeld inkomen benchmarkgemeenten (CBS, 2022)

Gemeente	Gemiddeld inkomen
Amersfoort	€ 30.100
Breda	€ 29.500
Delft	€ 26.400
Deventer	€ 26.200
Gouda	€ 27.800
Leiden	€ 29.300
Rotterdam	€ 26.000
Zoetermeer	€ 28.500
Dordrecht	€ 26.900
Nederland	€ 27.800

Tabel 6: Waardering binnenstad benchmarkgemeenten (KSO2021)

Binnenstad	verblijfsduur (min)	waardering totaal	waardering horeca
Amersfoort	97	7,8	8,4
Breda	117	8	8,6
Delft	60	8,0	8,2
Deventer*	* geen KSO data beschikbaar		
Gouda	72	7,7	8,3
Leiden	67	7,7	8,3
Rotterdam	94	7,8	8
Zoetermeer	84	7,8	8,0
Dordrecht	83	7,5	7,9
Gemiddelde benchmark	84	7,8	8,2

Doelgroepen

De Dordtse horeca moet verschillende doelgroepen aanspreken zodat er voor ieder een passend aanbod is. Er zijn globaal de volgende doelgroepen voor de Dordtse horeca:

- **Inwoners gemeente**
 - De inwoners van de binnenstad. Er wonen veel (maar niet alleen) jongeren die nog studeren of net zijn afgestudeerd. Zij leven in de binnenstad en waarderen een goed uitgaansleven en hippe concepten. Dit is een wat specifiekere stedelijke doelgroep.
 - Verder zijn er de inwoners uit de rest van de gemeente. Zij maken gebruik van veel verschillende functies maar komen vooral om te winkelen, te recreëren en te gaan uit eten of stappen. Dit is een brede meer algemene doelgroep (de massa). Deze groep is vooral (maar niet alleen!) gericht op horeca in het middensegment.
 - Bestaande uit zowel jongeren, als cultuurrecreanten etc.
- **Bezoekers uit de regio**

Specifiek voor horecabezoek heeft Dordrecht geen grote aantrekkingskracht, zoals bijvoorbeeld Breda en Rotterdam dat wel hebben. De koopstromen (matige toevloeiing) bevestigen dat beeld. Bezoeker uit de regio komen vooral om andere redenen naar Dordrecht, waarbij een horecabezoek dan aanvullend kan zijn.
- **Toeristen**

Dordrecht heeft een toeristische functie voor een doelgroep die van verder komt en de binnenstad vooral bezoekt vanwege cultuur en musea. Uit analyse blijkt dat deze groep doorgaans wat ouder is, meer te besteden heeft en hoger is opgeleid. Dit is eveneens een meer specifieke doelgroep.

Uiteraard is het voorgaande geen 'harde' indeling.

Bijlage 3

Beleidskaders

Provinciaal

Omgevingsvisie Zuid-Holland (2022)

- De provincie streeft naar een compact, samenhangend en kwalitatief hoogwaardig bebouwd gebied, waarbij het gebouwde gebied optimaal benut wordt. Daardoor wordt ingezet op verdichting, concentratie, diversiteit en specialisatie binnen bestaande verstedelijkte gebieden.
- De provincie stuurt op behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit, als onderdeel van de kwaliteit van de leefomgeving. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten niet alleen functioneel zijn, maar ook duurzaam houdbaar (of bewust tijdelijk) en in hun uiterlijke verschijning op een positieve manier bijdragen aan de kwaliteit van de omgeving. Ruimtelijke kwaliteit begint met het kiezen van de juiste plek voor nieuwe ontwikkelingen.
- De provincie stuurt op sterke en complementaire centra binnen de stedelijke agglomeraties. Om de agglomeratiekracht en het vestigingsklimaat te waarborgen, wordt er binnen de provincie ingezet op levendige en dynamische centra. Het is hierbij van belang dat centrumfuncties, waaronder horeca, geacommodeerd worden in de centra en niet in de periferie. De aard en omvang van de voorzieningen moet aansluiten bij de aard en omvang van de locatie.

Regionaal

Groeiagenda Drechtsteden 2030

- In het kader van goed wonen moeten er in de regio duurzame, gezonde woongebieden die aantrekkelijk zijn voor een volgende generatie.
- De woon- en leefomgeving wordt verbeterd en in binnensteden wordt ingezet op een aantrekkelijke en compacte binnenstad met verrassende interactiemilieus. Zowel toeristisch bezoek als dagelijks bezoek van inwoners naar de binnenstad biedt potentie voor doorgroei. Horeca heeft hierbij een belangrijke rol in het langer vasthouden van gasten.
- De aantrekkingskracht en economische vitaliteit van de regio wordt mede bepaald door de nabijheid van het werk en zeker de voorzieningen in

Rotterdam. Verbetering van de bereikbaarheid van Rotterdam voor inwoners uit de Drechtsteden zou zowel de aantrekkingskracht als de woonregio en de arbeidsparticipatie vergroten. Tegelijkertijd profiteren omliggende regio's ook van een sterke en aantrekkelijke regio Drechtsteden.

Gemeentelijk

Omgevingsvisie 1.0 gemeente Dordrecht (2021)

- Om de ambities van de gemeente naar 2030 toe mogelijk te maken zijn scherpe keuzes nodig. Groei van de stad staat centraal, maar ook thema's zoals werk, bereikbaarheid, verbetering van de leefomgeving en duurzaamheid zijn belangrijk voor de gemeente.
- Groei van de stad zorgt voor een toenemende vraag aan voorzieningen. In 2030 moet de eigenheid, zelfbewustheid en grootstedelijke voorzieningen van Dordrecht worden aangevuld met een optimale connectie met de Randstad enerzijds en het Nationaal Park De Biesbosch anderzijds.
- Toerisme en recreatie neemt richting 2030 verder toe in de gemeente, net als de bedrijvigheid in Dordrecht. Er worden kansen op werk geboden aan ondernemers en inwoners waardoor er een positief toekomstbeeld is voor alle inwoners van de stad.

Horecanota Binnenstad 2002-2007 (2002)

- In het huidige horecabeleid staat het versterken van de horeca als onderdeel van het aantrekkelijk verblijfsklimaat ten doel. Horeca en terrassen op de juiste plek zorgen voor versterking van de aantrekkingskracht van de horeca.
- De gemeente wil een actieve rol spelen in de versterking van de horeca in de binnenstad. De gemeente heeft een faciliterende rol en maakt afspraken met ondernemers om de gestelde doelen te behalen.
- In de visie wordt uitgegaan van een bredere binnenstad dan waar de gemeente tegenwoordig vanuit gaat het geval is. In het 'Toekomstbeeld Binnenstad' wordt verder ingegaan op de compacte binnenstad.

De Dordtse horeca in Ontwikkeling (2007)

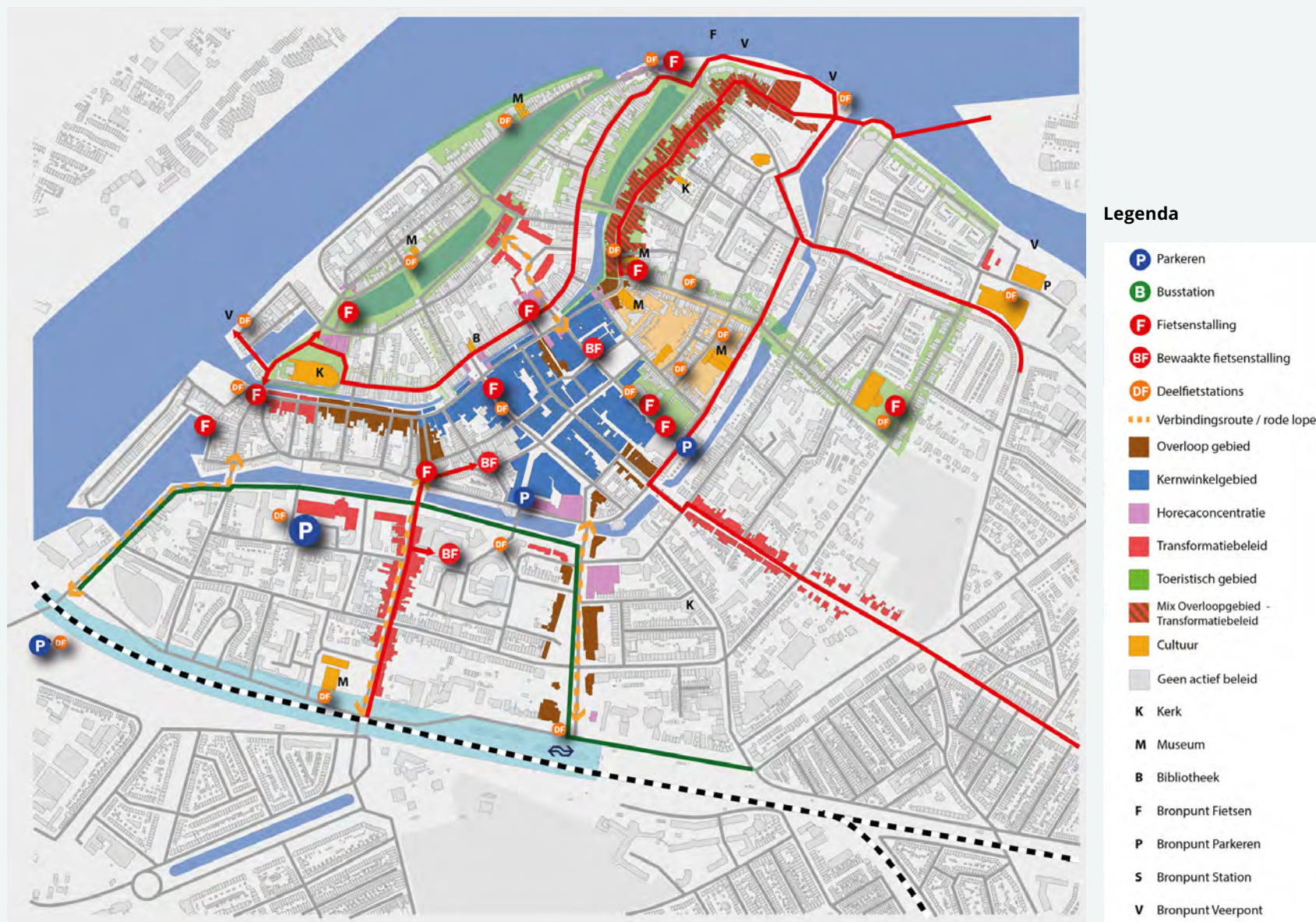
- In 2007 werd vastgesteld dat er weliswaar sprake was van een lichte toename in het horeca-aanbod, maar dat zowel zakelijke- als particuliere gebruikers nog beter bediend konden worden, zowel betreft de omvang als de diversiteit van het aanbod. Het binden van eigen inwoners aan de eigen horeca en het aantrekken van gasten buiten de gemeente, voornamelijk in de avond verdiend aandacht.
- Om de horeca verder te stimuleren en een inhaalslag te maken is een actieprogramma opgesteld. De horeca moet een van de pijlers zijn voor een aantrekkelijke binnenstad. De ambitie van de horeca moet in lijn zijn met de ambitie van de gehele binnenstad.
- De horeca in Dordrecht moet kwantitatief en kwalitatief sterk genoeg zijn om Dordtenaren en Drechtstedelingen van alle leeftijden aan zich te binden en in staat zijn de verblijfsduur van toeristische bezoekers te verlengen. Daarnaast moet de horeca bijdragen aan de aantrekkelijkheid van de stad en het aantrekken van hogere inkomensgroepen en bedrijvigheid naar de gemeente.
- Het actieprogramma liep tot 2012 maar is daarna niet meer geëvalueerd zoals in 2007 is gedaan.

Concrete acties actieprogramma (2007-2012)

- Verdichting horeca concentraties
- Faciliteren ontwikkeling 4 hotellocaties
- Stimuleren vestiging van andere functies dan horeca op begane grond in horecaconcentratiegebieden
- Ontwikkeling van horeca binnen stedelijke projecten
- Ontwikkeling Nieuwstraat als eetstraat
- Ontwikkelen monitoringsinstrument vastgoed horeca
- Verruimen vaartijden waterbus
- Optimaliseren communicatiemiddelen bereikbaarheid binnenstad

'Toekomstbeeld Binnenstad' (vastgesteld 1-2-2022)

- De binnenstad is in toenemende mate een verblijfs- en ontmoetingsplek waardoor beleving van de binnenstad ook steeds belangrijker wordt. Horeca draagt bij aan deze beleving en dus wordt het belang van horeca in de binnenstad van Dordrecht ook steeds belangrijker. Er is behoefte aan een meer aantrekkelijk commercieel horeca-aanbod.
- De gemeente heeft zich ten doel gesteld het horeca-aanbod te waarborgen en bevorderen. Daarnaast komt er meer aandacht voor hotels om een langer verblijf te stimuleren en wordt er de verbinding met andere soorten aanbod in de binnenstad gemaakt om een meervoudig bezoeks-motief te stimuleren. Een goed evenwicht tussen winkels en horeca is van belang.
- In de Binnenstadvisie is invulling aan de indeling van de binnenstad gegeven. In het kernwinkelgebied is ruimte voor publiekgerichte functies, waaronder winkel ondersteunende (dag-) horeca en horeca concentratiegebieden, in de plint. Daarnaast is ook buiten het kernwinkelgebied ruimte voor winkel ondersteunende horeca. In figuur 17 is de toekomstige invulling in kaart gebracht. In de aangegeven overloopgebieden is veel flexibiliteit voor invulling van de panden, mits het een passende en renderende invulling betreft. In de transformatiegebieden wordt gezet op niet publieksgerichte functies.
- Om een gevarieerd, compact en aantrekkelijk aanbod in de binnenstad te waarborgen, wordt het niet-dagelijks aanbod, waaronder horeca, buiten de binnenstad beperkt. Hier is alleen ruimte voor aanbod met een functie voor de buurt.
- Er wordt meer ruimte voor terrassen gecreëerd. Er is echter beperkte ruimte in de binnenstad en het verminderen van autoverkeer in de binnenstad is hiervoor van belang. Het doel is clusteren van terrassen om overlast te voorkomen. Locaties voor permanente uitbreiding worden zorgvuldig gewogen en er wordt aandacht besteed aan uitstraling en kwaliteit.

Figuur 15: Toekomstige invulling binnenstad Dordrecht, bron: 'Toekomstbeeld Binnenstad Dordrecht - Slijpen aan een Diamant'

Hotelbeleid

Er is geen specifiek hotelbeleid in de gemeente Dordrecht.

Beleidsregels Bed & Breakfast Dordrecht (2011)

Een omgevingsvergunning voor het exploiteren van een Bed & Breakfast in een woning kan worden verleend indien wordt voldaan aan de volgende criteria:

- a. Door de bewoner van een woning mogen in de woning niet meer dan 4 bedden worden aangeboden voor het tegen betaling verstrekken van kortstondig toeristisch nachtverblijf, waarbij maximaal 25% van het vloeroppervlak van de woning met inbegrip van aan- en uitbouwen tot een maximum van 50 m² mag worden gebruikt voor Bed & Breakfast-gerelateerde activiteiten.
- b. Degene die de beroepsactiviteit in de woning uitvoert dient tevens bewoner van de woning te zijn.
- c. Op eigen terrein dient te worden voorzien in de parkeer- en stallingbehoefte die Bed & Breakfast oproept.
- d. In afwijking van het bepaalde onder c. mag op de openbare weg worden geparkeerd, voor zover dat niet leidt tot een onevenredige aantasting van de verkeers- en parkeersituatie ter plaatse.
- e. De activiteit dient qua aard, omvang en uitstraling te passen in een woonomgeving.
- f. Er mag geen detailhandel plaatsvinden.
- g. Aan de buitenzijde van de woning of elders op het bouwperceel mogen behoudens een kleine naams- en beroepsuitoefening, geen uiterlijke kenmerken voor Bed & Breakfast worden aangebracht.

Beleidsregel Ondergeschikte horeca op locaties zonder horecabestemming (2011)

Horeca op locaties zonder horecabestemming is in principe niet toegestaan, echter wil de gemeente ondergeschikte horeca wel mogelijk maken zonder dat er sprake is van strijdigheid met het bestemmingsplan. Hiervoor moet de horeca aan de volgende punten voldoen:

- De horeca-activiteit moet ondergeschikt zijn aan de hoofdfunctie en moet de hoofdfunctie ondersteunen.
- De horeca-activiteiten moet complementair zijn aan de hoofdfunctie.
- Het horecagedeelte mag uitsluitend bereikbaar zijn via de entree van de hoofdfunctie, om te voorkomen dat het horecagedeelte een zelfstandige stroom bezoekers trekt.
- Voor de ondergeschikte horeca mag geen specifieke aandacht worden gevraagd (geen afzonderlijke reclames, openingstijden) via welk medium dan ook (internetsites, brochures, etc.).
- Het horecagedeelte van locaties met een detailhandelsbestemming of dienstverleningsbestemming mag niet door een derde, niet zijnde de exploitant van de hoofdfunctie, worden geëxploiteerd.
- De ondergeschikte horeca in locaties met een detailhandelsbestemming of een dienstverleningsbestemming mag maximaal 25% van het bruto verkoopvloeroppervlak van de inrichting beslaan met een maximum van 35 vierkante meter (geen terrassen).
- Indien op een locatie met een detailhandelsbestemming of dienstverleningsbestemming alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse wordt verstrekt is geen sprake meer van ondergeschikte horeca.

Horeca-indeling en categorieën (in bestemmingsplannen)

Het bestemmingsplan Historische binnenstad (2011) hanteert de volgende definitie en categorisering voor horeca (zie kader):

Definitie horeca en categorieën

Het bedrijfsmatig verstrekken van dranken en/of spijzen, voor gebruik ter plaatse en/of nachtverblijf; onder horeca wordt mede verstaan een afhaalwinkel/-centrum.

Er zijn 2 horeca-categorieën:

- **Horeca-1:** een horecabedrijf dat is gericht op het hoofdzakelijk overdag en in de avond verstrekken van dranken en etenswaren en/of het bieden van nachtverblijf, zoals een café een restaurant, een croissanterie, een snackbar, een koffiehuis, een hotel.
- **Horeca-2:** een horecabedrijf dat voor het goed functioneren ook 's-nachts geopend moet zijn en dat tevens een groot aantal bezoekers aantrekt, zoals een discotheek, dancing, nachtclub. In de historische binnenstad gaat het hierbij om Dolhuis, Kazerne, Merz, kelder V&D²⁷. Die bedrijven krijgen een specifieke aanduiding "Horeca > 2"

Horeca-1 en -2 is, buiten de aangegeven locatie in figuur 9, in de binnenstad niet rechtstreeks (vrij) planologisch vergund.

²⁷ Op de locatie Pontonnier en de kelder van de V&D is geen horeca-2 gevestigd, maar wel bestemd.

Om zoveel mogelijk flexibiliteit te hebben bij de vestiging van horeca-1 is bewust niet onderverdeeld in categorieën of aantallen. Volstaan wordt met het leggen van een koppeling met de karakteristiek van het gebied, zoals:

- **Ondersteunend aan het winkelgebied.** Hierbij gaat om horeca die in ieder geval overdag is geopend en waar ook het winkelend publiek terecht kan. Voorbeelden zijn: automatiek, broodjeszaak, cafetaria, snackbar, lunchroom, tearoom, traiteur, restaurant. Deze horecabedrijven zijn zo mogelijk ook 's avonds geopend.
- **Ondersteunend aan schakelpunt.** Hier kom je de stad binnen of er is sprake van een bijzondere locatie qua ligging, uitzicht. De horeca op deze locaties dient de uitstraling te hebben die bij de plek past. Ook hier is sprake van openingstijden overdag en in de avond.
- **Ondersteunend aan de toeristische route.** De toeristische route slingert door een deel van de historische binnenstad en kan ondersteund zijn door horeca, gericht op de bezoekers/gebruikers van die route. Voorbeelden zijn: lunchroom, tearoom, traiteur, restaurant, proeflokaal. De openingstijden liggen hier primair overdag en een deel van de avond.

Voor nieuwe horeca in de bestemming 'Centrum' of 'Gemengd' is een omgevingsvergunning vereist. Bij toetsing wordt de activiteit nauwkeurig omschreven²⁸. Vooraf wordt de Adviesraad voor Detailhandel (waarin horeca/KHN ook een zetel heeft) om advies gevraagd. Daarmee krijgt het pand geen horecabestemming, maar behoudt het de bestemming 'Centrum', dan wel 'Gemengd'. Een aanpassing van het horecabedrijf, dan wel een nieuw horecabedrijf, valt niet onder een eerder verleende omgevingsvergunning: er dient een nieuwe aanvraag te worden ingediend, waardoor opnieuw kan worden getoetst of sprake is van ondersteuning aan de karakteristiek van het gebied.

²⁸ Deze regeling geldt niet voor de horecaconcentratiegebieden.

²⁹ Enkele solitaire horecapanden hebben ook de bestemming 'Horeca'.

Voor nieuwe horeca-1 gelden de volgende regels:

- via planwijziging toegestaan in horecaconcentratiegebieden;
- na het afwijken met een omgevingsvergunning toegestaan op de horecaschakelpunten (zie verderop);
- na het afwijken met een omgevingsvergunning in de aanloopstraten - 'gemengd - 2' indien de betreffende functie een positieve bijdrage levert aan het functioneren van de aanloopstraat;
- na het afwijken met een omgevingsvergunning kan horeca-1 ook elders worden toegestaan indien de betreffende functie een positieve bijdrage levert aan het functioneren van de toeristische route "Rondje Dordt".

Horecaconcentratiegebieden

Uitzondering op voorgaande regeling zijn de horecaconcentratiegebieden: Scheffersplein, Houytuinen/Blauwpoortsplein, Groothoofd, Statenplein/ Nieuwstraat/Wijnstraat en Visbrug. In die gebieden hebben de bestaande horeca-locaties de bestemming 'horeca' gekregen²⁹. Voor andere panden in de concentratiegebieden geldt een afwijkingsbevoegdheid voor nieuwe Horeca 1. Deze bevoegdheid kan worden toegepast indien er sprake is van een horecagelegenheid die een positieve bijdrage levert aan het functioneren van het horecaconcentratiegebied. Zo'n concentratiegebied is gericht op het uitgaansleven en het gebruik van terrassen en onderwerpen als sfeer, gezelligheid, aantrekkingskracht, zijn van belang. Voor zover de horecagelegenheid in of directe nabijheid van het kernwinkelgebied ligt, is het van belang dat deze ook overdag is geopend.

Bestemmingen in als wro-zone (wet ruimtelijk ordening- zone) kunnen wijzigen in horeca wanneer er sprake is van een horecabedrijf dat een positieve bijdrage levert aan het functioneren van het horecaconcentratiegebied; er is dan uitsluitend een gebruik ten behoeve van 'Horeca - 1' toegestaan.

Horecaschakelpunten ³⁰

Schakelpunten zijn locaties die van betekenis zijn voor de ruimtelijke structuur van de binnenstad zoals die door de bezoeker beleefd wordt. Het zijn verbindingpunten die, mits aantrekkelijk ontwikkeld, helpen om loopstromen te leiden en te verleiden. Horeca, en met name een terras, kan dit soort schakelpunten versterken.

Openingstijden

In de gemeente Dordrecht gelden voor alle horecagelegenheden vaste openingstijden:

- zondag tot en met donderdag van 06.00 tot 24.00 uur;
- vrijdag en zaterdag van 06.00 tot 02.00 uur.

Wanneer bedrijven op andere tijden open willen zijn, moeten zij hier ontheffing voor aanvragen. Deze incidentele ontheffing mag 5 x per jaar worden aangevraagd en is niet geldig voor het terras.³¹ Er zijn ook permanente ontheffingen mogelijk. Daarvoor is tevens een veiligheidsplan vereist, goedgekeurd door politie. Er is een model beschikbaar.

Paracommerciële rechtspersonen mogen open zijn op:

- maandag tot en met vrijdag van 06.00 tot 24.00 uur en;
- zaterdag en zondag van 06.00 tot 02.00 uur.

Bovenstaande tijden gelden dus ook voor paracommerciële instellingen.

Terras

Algemene plaatselijke verordening Dordrecht (2021)

Indien een aanvraag om een exploitatievergunning mede of uitsluitend betrekking heeft op een bij de inrichting behorend terras, kan de burgemeester aan de ingebruikname van het terras voorschriften verbinden. Onder andere ten aanzien van:

- de inrichting, situering en het gebruik van het terras;
- gedragsregels die op het terras in acht moeten worden genomen;
- de aanwezigheid en inrichting van tappunten op het terras;
- de brandveiligheid.

De burgemeester kan de ingebruikname van het terras (o.a.) weigeren als:

- het beoogde gebruik schade toebrengt aan de weg dan wel gevaar oplevert voor de bruikbaarheid van de weg of voor het doelmatig en veilig gebruik daarvan;
- dat gebruik een belemmering kan vormen voor het doelmatig beheer, gebruik en onderhoud van de weg;
- dat gebruik afbreuk doet aan een publieke functie van de openbare ruimte, inclusief de bescherming van het uiterlijk aanzien daarvan.
- de woon- en leefsituatie in de omgeving van de inrichting of de openbare orde op ontoelaatbare wijze nadelig wordt beïnvloed.
- alle voorzieningen ten behoeve van het terras moeten semi-permanent zijn. Als voor het uitvoeren van openbare werken of om enigerlei andere reden verwijdering van het terras noodzakelijk is, zijn de exploitant en de leidinggevenden verplicht dit terstond of binnen de door het bevoegde bestuursorgaan gestelde termijn, op eigen kosten te verwijderen.
- het is verboden op of in de omgeving van een terras dranken en/of eetwaren voor gebruik ter plaatse te verstrekken buiten dat deel van de weg waarvan het gebruik ingevolge het bepaalde in het eerste en tweede lid is toegestaan.
- buiten de openingstijden van het terras dient al het meubilair van het terras verwijderd te zijn, dan wel op zodanige wijze onderling met elkaar verbonden dat het niet te verplaatsen is.
- het college van burgemeester en wethouders is bevoegd tot het stellen van nadere regels ten aanzien van het bepaalde in dit artikel.
- een exploitant kan door de burgemeester verplicht worden zijn terras maximaal 5 keer per kalenderjaar voor de duur van een evenement te verwijderen. Eventuele kosten voor het verwijderen van het terras komen voor rekening van de exploitant.

³⁰ Toelichting uit bestemmingplan Historische Binnenstad, Dordrecht (2011).

³¹ Gemeente Dordrecht (2022) Ontheffing openings- en sluitingstijden (horeca).

Terrassen mogen gedurende het gehele jaar geëxploiteerd worden, waarbij de openingstijd gelijk is aan de reguliere openingstijden van de bijbehorende inrichting, tenzij afwijkende voorschriften zijn opgenomen.

Nb. Er is zijn nieuwe 'Nadere Regels' voor terrassen. Deze heeft ter inzage gelegen. Daarop zijn reacties gekomen. De nieuwe regels worden vastgesteld nadat de horecanota is vastgesteld.

Artikel 2:28 Exploatievergunning inrichting

1. Het is verboden een inrichting te exploiteren zonder vergunning van de burgemeester.
2. Het eerste lid geldt niet voor een inrichting, waarvoor een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Alcoholwet is verleend en een inrichting in een winkel als bedoeld in artikel 1 van de Winkeltijden-wet voor zover de exploitatie van deze inrichting ondergeschikt is aan de winkelactiviteit.
3. Voorts geldt het eerste lid niet voor bedrijfskantines en inrichtingen in zorginstellingen, musea, scholen, ziekenhuizen, sportverenigings-, muziekverenigings- en kerkgebouwen, voor zover aan de exploitatie van die inrichtingen geen zelfstandige betekenis toekomt en deze gericht is op de bezoekers/gebruikers van de instelling, sport-, muziekvereniging of kerk waar de inrichting onderdeel van uitmaakt.
4. Indien het verbod, als genoemd in lid 1, op grond van lid 2 of 3 van dit artikel, niet voor een exploitant geldt, is de burgemeester bevoegd om maatwerkvoorschriften te stellen bij het exploiteren van zijn inrichting. Deze strekken slechts tot bescherming van de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid en het milieu.
5. De in de leden 2 en 3 genoemde vrijstelling van de vergunningplicht geldt niet voor de terrassen van:
 - a. de in lid 2 bedoelde inrichtingen;
 - b. de in lid 3 bedoelde bedrijfskantines en inrichtingen.
6. Paragraaf 4.1.3.3. Awb is niet van toepassing op de vergunning als genoemd in lid 1 om dwingende redenen van algemeen belang, zoals de openbare orde.

Paracommercie ³²

Een horecavoorziening bij een niet-commerciële instelling (denk aan stichtingen en verenigingen) die zich in de eerste plaats richten op andere activiteiten, zoals sport, educatie, cultuur, religie, et cetera zijn, waar horeca een nevenactiviteit is, zijn paracommerciële instellingen (zie ook paragraaf 6.3.12 voor nadere toelichting).

- Paracommerciële rechtspersonen mogen alleen alcoholhoudende drank schenken bij bijeenkomsten waarvoor de reguliere horeca geen gelegenheid biedt. Dan is er namelijk geen sprake van oneerlijke concurrentie.
- Het is verboden om alcoholhoudende drank te schenken tijdens bijeenkomsten die niet direct gerelateerd zijn aan de hoofdactiviteit.
- Het is verboden om alcoholhoudende drank te schenken tijdens bijeenkomsten die gericht zijn op personen die niet of niet rechtstreeks bij de activiteiten van de desbetreffende rechtspersoon betrokken zijn.
- Het is verboden om bovenstaande bijeenkomsten openlijk aan te prijzen.
- Paracommerciële horecabedrijven mogen alleen alcoholhoudende drank schenken op tijden dat de inrichting voor publiek open is. Dit zijn (in Dordrecht) dezelfde tijden als voor commerciële horeca.
- Verder is het verboden om bedrijfsmatig of tegen een vorm van betaling sterke drank te verstrekken in een inrichting die:
 - deel uitmaakt van een gebouw dat uitsluitend of in hoofdzaak voor het geven van onderwijs in gebruik is, tenzij bezoekers voornamelijk of alleen maar ouder zijn dan 18 jaar;
 - deel uitmaakt van een gebouw dat uitsluitend of in hoofdzaak in gebruik is bij één of meer jeugdorganisaties of -instellingen of waar voornamelijk of alleen bezoekers jonger dan 18 jaar komen;
 - deel uitmaakt van een gebouw dat uitsluitend of in hoofdzaak in gebruik is bij één of meer sportorganisaties of -instellingen.
 - In de Alcoholverordening van de gemeente Dordrecht, die momenteel ter inzage ligt, zijn beperkingen opgenomen voor para-commerciële.

³² Gemeente Dordrecht; Toelichting Paracommerciële rechtspersonen.

Veilig uitgaan

Protocol Collectieve Horeca-ontzegging gemeente Dordrecht (2017)

Het doel van het protocol is een bijdrage te leveren aan een veilig uitgaansklimaat in Dordrecht en de goede sfeer in de horeca te behouden door consequent op te treden tegen normoverschrijdend gedrag. Dit betreft een gezamenlijke aanpak van horeca, politie en gemeente. In 2017 is dit protocol ondertekend door KHN Afdeling Drechtseden, gemeente en politie. Ontwikkelingen in privacywetgeving (landelijk) verlangen een aanpassing. Het ontwikkelen van een (landelijk) juridisch houdbaar (model-)protocol is een langdurig en moeizaam proces geweest. Er is momenteel geen nieuw protocol in Dordrecht.

Handhavingsbeleid (Concept)

Het handhavingsbeleid heeft betrekking tot de volgende wet- en regelgeving:

- Algemene plaatselijke verordening Dordrecht;
- Alcoholwet en de Alcoholverordening Dordrecht;
- Wet op de kansspelen.

De stappenplannen geven weer hoe in beginsel wordt gehandeld bij specifieke overtredingen. Overtredingen zijn ingedeeld naar ernst van de overtreding. Hoe ernstiger de overtreding, hoe hoger de categorie en hoe zwaarder de bestuurlijke maatregel.

Drank- en Horeca Verordening (2013)

Vanuit de huidige verordening (2013) zijn de volgende punten van belang:

- De verordening gaat ervan uit dat alleen een integrale lokale aanpak uiteindelijk effectief zal zijn. Kern daarvan is dat het alcoholgebruik onder jongeren zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- De verordening heeft een indeling naar domeinen (horeca, slijterijen, paracommerciële rechtspersonen, et cetera) en niet een indeling die de artikelen van de Drank- en Horecawet volgt.
- Er is gekozen voor een insteek die uitgaat van één basisbeleid voor alle paracommerciële inrichtingen, met een mogelijkheid daarop uitzonderingen te maken.

Bijlage 4

Modelmatige behoefteeraming horeca

Indicatie toekomstige besteding horeca

Tabel B2.1 geeft een indicatieve vraag- of bestedingsraming weer voor de Dordrechtse horecasector. Het is een doorkijk naar 2030 waarin we drie scenario's doorrekenen voor de toename gemiddelde horecabesteding. Er zijn geen eenduidige gegevens voor de besteding per hoofd aan horeca. Wel zijn er omzetgegevens (indexcijfers) voor de hele horecasector beschikbaar (zie ook figuur in hoofdstuk Trends & Ontwikkelingen). Hieruit blijkt dat voor de hele horecasector tezamen er een omzetgroei was van 48%³³ in omzet tussen 2010 en 2019. Uiteraard staat omzet niet gelijk aan de besteding per hoofd, maar het geeft wel een goede indicatie van de groei over een langere periode. Relevant hierin is dat horeca conjunctuurgevoelig is. In tijden van recessie geven consumenten naar verhouding minder uit in de horeca. Toch zagen we ook tijdens de vorige recessie (2008-2012) dat de bestedingen eerst inzakten om vervolgens snel te stijgen. Daarbij: recessies zijn tijdelijk. Daarom rekenen we richting 2030 met de volgende scenario's voor de gemiddelde horecabesteding: +10% (laag), +20% (midden) en +25% (hoog), waarbij wij de verwachte bevolkingsgroei in Dordrecht vermenigvuldigen met de gemiddelde besteding per inwoner. We gaan uit van de besteding in het jaar 2019. De coronajaren 2020 en 2021 zijn niet representatief. De al jaren toenemende horeca uitgaven zijn ook na de corona weer opgeleefd (ook qua volume).

In de analyse, op basis van de benchmarks t.o.v. de andere gemeenten, is er marktruimte aanwezig in Dordrecht.

³³ Hierbij heeft geen correctie voor inflatie ed. plaatsgevonden.

Tabel B2.1: Indicatieve vraagraming horeca gemeente Dordrecht 2030

(bron: Primos)

	2022	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal
Ontwikkeling bestedingen 2021-2030		10%	20%	25%
Aantal inwoners gemeente Dordrecht volgens Primos	119.550	126.100	126.100	126.100
Besteding horeca per jaar per inwoner (landelijk cijfer 2019 CBS in €)	1.000	1.100	1.200	1.250
Omzet op basis van besteding en inwoneraantal (in mln. €)	120	139	151	170
Binding horeca gemeente Dordrecht in %	83%	83%	83%	83%
Binding horeca gemeente Dordrecht in € mln.	99	115	126	141
Toevloeiing horeca gemeente Dordrecht in %	22%	22%	22%	22%
Toevloeiing horeca gemeente Dordrecht (in mln. €)	28	32	36	40
Totaal theoretische omzet op basis van de bestedingen (in mln. €)	127	147	162	181
Aantal bedrijven drank- en spijs in Dordrecht (Locatus, 2021)	257			

Toelichting tabellen:

- Tabel B2.1: Voor Dordrecht is een bevolkingsgroei voorzien volgens Primos. Dit alleen al brengt een toenemende behoefte en dus besteding op gang.
- De marktvaagberekening is gebaseerd op bestedingspotentieel (inwoners maal besteding). Vanzelfsprekend zal een deel van de consumentenbestedingen buiten Dordrecht plaatsvinden, anderzijds vloeit er omzet van toeristen naar Dordrecht toe.
- In het Politiek Akkoord 2022-2026 is de ambitie uitgesproken te groeien naar 140.000 inwoners in 2030. Dus is substantieel meer dan Primos becijferd, vandaar dat een extra berekening is gemaakt op basis van deze ambitie in tabel B2.2.

Conclusies:

- Tabel B2.1 laat zien dat er (op basis van de geprognosticeerde bevolkingstoename, rekening houdend met binding en toevloeiing) er een groei te voorzien is van de bestedingen in de Dordtse horeca. Bij een hoger bevolkingsaantal neemt deze vanzelfsprekend alleen maar toe (tabel B2.2)
- Ervan uitgaande dat in de huidige situatie (2023) er in Dordrecht een relatief beperkt aantal horecabedrijven gevestigd zijn (op basis benchmark), maar ook dat er een redelijk evenwicht lijkt (bedrijfs-economisch), is er marktruimte op basis van bevolkingsgroei. Uit de tabel blijkt dat in alle groeiscenario's een toename van horecabestedingen te verwachten is in Dordrecht. Dit biedt dus ook marktruimte.
- Hoeveel bedrijven valt lastig te zeggen, daar het gemiddelde per bedrijf een zeer onzuiver indicatie zou geven. Immers, het ene horecabedrijf zet een veelvoud om van het andere. Afhankelijk van oppervlak, gemiddelde besteding, formule, et cetera. Bovendien is de trend van schaalvergroting ook in de horeca (van Dordrecht) te verwachten. Dit kan betekenen dat er mogelijk minder bedrijven zijn in 2030 ten opzichte van nu, maar wel meer horeca-verkoopoppervlakte.

Tabel B2.2: Indicatieve vraagraming horeca gemeente Dordrecht 2030 o.b.v. ambitie 140.000 bewoners (Politiek Akkoord 2022-2026)

	2022	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal
Ontwikkeling bestedingen 2021-2030		10%	20%	25%
Aantal inwoners gemeente Dordrecht	119.550	140.000	140.000	140.000
Besteding horeca per jaar per inwoner (landelijk cijfer 2019 CBS in €)	1.000	1.100	1.200	1.250
Omzet op basis van besteding en inwoneraantal (in mln. €)	120	154	168	175
Binding horeca gemeente Dordrecht in %	83%	83%	83%	83%
Binding horeca gemeente Dordrecht in € mln.	99	128	139	145
Toevloeiing horeca gemeente Dordrecht in %	22%	22%	22%	22%
Toevloeiing horeca gemeente Dordrecht (in mln. €)	28	36	39	41
Totaal theoretische omzet op basis van de bestedingen (in mln.€)	127	164	178	186
Aantal bedrijven drank- en spijs in Dordrecht (Locatus, 2021)	257			

Bijlage 5

Dienstenrichtlijn

Bij voorliggende horecanota is de Dienstenrichtlijn van belang. Horeca moet worden beschouwd als een dienst en daarmee valt de functie onder de Europese Dienstenrichtlijn (zie kader). Deze richtlijn schrijft voor dat horeca zich net als een dienst in theorie vrij moet kunnen vestigen. Dit betekent dat we moeten onderbouwen waarom ruimtelijke planologische beperkingen voor de horeca nodig zijn.

Horecacategorieën

In voorliggende horecanota zijn de beide horeca-categorieën overgenomen uit de bestaande planologische kaders. De indeling is gebaseerd van lichte tot zware impact op de omgeving. Denk bij impact aan het samenspel van geluid, geur, bezoekfrequentie en -piek etc. Lichtere vormen van horeca (zoals een lunchroom) hebben een lichtere impact op de omgeving dan zwaardere vormen van horeca, zoals een bar of discotheek. Om deze reden gelden voor lichtere horeca veelal andere vestigingsbeperkingen dan voor zwaardere horeca. Dordrecht kent twee horeca-categorieën verdeeld in lichte en zwaardere horeca. In Dordrecht is horeca veelal niet rechtstreeks toegestaan, maar in de aangewezen horecagebieden is wel ontwikkelruimte voor horeca (zie ook hst. 6).

Vestigingsbeperkingen via een horeca-categorisering zijn toegestaan mits voldaan wordt aan de voorwaarden (zie kader Dienstenrichtlijn). Het **discriminatieverbod** is niet van toepassing omdat bestemmingsplannen voor eenieder gelden. Voor een verdere toelichting op de toepassing van de Dienstenrichtlijn wordt verwezen naar de Handreiking Dienstenrichtlijn.³⁴

³⁴ Zie ook Handreiking, Dienstenrichtlijn en Ruimtelijke ordening, Ministerie van BZK en EZK, oktober 2019.

De horeca-categorisering voldoet aan het **noodzakelijkheids criterium**. Via de indeling wordt zwaardere horeca omwille van de impact op de omgeving (o.a. geluids- en geuroverlast) gereguleerd binnen de aangewezen horecagebieden en daarbuiten geweerd. Hierdoor draagt de categorisering bij aan een goed woon- en leefklimaat. De concentratie van bepaalde typen horeca in voorzieningencentra (zoals de binnenstad) draagt bij aan de vitaliteit. Indien de horeca categorisering wordt losgelaten, kan de gemeente de algemene beleidsdoelen niet realiseren.

De horeca-categorieën voldoen ook aan het evenredigheidsbeginsel:

- De gemeente handelt coherent en systematisch. De horeca-categorieën zijn uniform uitgangspunt in de bestemmingsplannen. Per bestemmingsplan en locatie is een uniforme afweging gemaakt welke horeca categorieën toegestaan zijn, gelet op zowel de impact op de leefomgeving als de bijdrage aan vitaliteit van voorzieningencentra.
- In algemene zin zijn horeca categorieën effectief en dragen bij aan de bescherming van het woon- en leefklimaat. Dit blijkt uit het feit dat iedere gemeente in Nederland categorische beperkingen t.a.v. horeca in bestemmingsplannen heeft.
- Gemeente Dordrecht is daarin niet bijzonder of afwijkend dan andere gemeenten die allen een indeling gebruiken van lichte tot zware horeca. Wel kan de indeling per gemeente net iets anders zijn.
- De horeca-categorisering levert een zinvolle bijdrage aan de beleidsdoelen. Zonder de categorisering zou alle horeca zich overal zou mogen vestigen, waardoor de beleidsdoelen niet worden gehaald.
- De maatregel gaat niet verder dan nodig, omdat de horecacategorisering in beleid én bestemmingsplannen, de enige mogelijkheid is om juridisch-planologisch te voorkomen dat horeca zich op onwenselijke locaties vestigt. Daarom zijn er geen minder beperkende maatregelen mogelijk.

Dienstenrichtlijn

De essentie van de Dienstenrichtlijn is gericht op het waarborgen van een vrij verkeer van diensten tussen de Europese lidstaten en vrije vestiging van diensten van de ene in de andere lidstaat. Als onderdeel daarvan bevat de Dienstenrichtlijn regels die van toepassing zijn op overheden bij het formuleren van eisen en het vormgeven van vergunningsstelsels die van invloed zijn op de toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit. Kwantitatieve of territoriale beperkingen (zoals vestigingsbeperkingen voor specifieke branches) voor dienstverleners zijn in beginsel verboden. In artikel 15 lid 3 zijn echter een aantal voorwaarden opgenomen die een beperking van de beoogde vrijheid van vestiging kunnen rechtvaardigen. De voorwaarden zijn:

- Non-discriminatoir. Een vestigingsbeperking mag geen direct of indirect onderscheid maken naar nationaliteit of statutaire vestigingsplaats.
- Noodzakelijkheid. Een vestigingsbeperking moet gerechtvaardigd zijn vanuit een dwingende reden van algemeen belang, bijvoorbeeld de bescherming van het stedelijk milieu.
- Evenredigheid. Een vestigingsbeperking moet geschikt zijn om de nastreefde doelen voor het algemeen belang te bereiken, een beperking mag niet verder gaan dan nodig is en aangetoond moet worden dat het doel niet met minder vergaande beperkingen kan worden bereikt.

Bijlage 6

Verslag participatieavond 3 april 2023**Verslag participatieavond Horecavisie gemeente Dordrecht****3 april 2023 – 18.30 - 20.00 uur - Raadszaal Stadskantoor Dordrecht**

Voor deze vrij toegankelijke bijeenkomst is een uitnodiging verzonden, uit naam van wethouder Maarten Burggraaf, via verschillende kanalen naar belanghebbenden. Dit in het kader van participatie ten behoeve van de op te stellen horecavisie voor de gemeente Dordrecht. Hiervoor waren zowel ondernemers en bewoners uitgenodigd. Er waren 58 aanmeldingen. Uiteindelijk waren er iets meer dan 60 personen aanwezig: (horeca-) ondernemers, bewoners, gemeente, politie, horecapersoneel/jongeren. De avond was door BRO Adviseurs georganiseerd rondom vier thema's, waarvan een samenvatting van de uitkomsten hieronder te vinden is.

Allereerst heeft BRO een korte schets gegeven van de opdracht, het proces en de belangrijkste uitkomsten van de kwantitatieve en kwalitatieve analyse van het horeca-aanbod in de gemeente.

Aansluitend zijn de aanwezigen uitgedaagd om aan 5 tafels met elkaar in gesprek te gaan, in wisselende samenstelling. Ook zijn er volop open aanmerkingen, tips en tops opgeschreven en op grote vellen geplakt. De inbreng bij de vier thema's en een tafel 'overige aspecten' zijn verwerkt in onderstaande samenvatting. De avond werd afgesloten door de wethouder.

Overzicht van (veel) gemaakte opmerkingen / samenvatting

Overkoepelend thema: balans tussen leefbaarheid en levendigheid, zeker met het oog op de ambitie van de levendige (binnen-)stad, voorziene bevolkingsgroei en het daarbij horende toenemend aantal woningen en bewoners in de gemeente/ binnenstad.

Thema 1: Horeca in wijken en buitengebieden

- Weinig horeca in buitengebied
- Behoeftte aan groei horeca
- Nachtleven verplaatsen naar het randen van de stad
 - Bijvoorbeeld naar Energiehuis
 - Maar tegelijkertijd ook buitengebied verbinden met binnenstad
- Water betrekken bij de horeca
 - Bijvoorbeeld stadsstrand of terrassen op het water
 - Zwembad in schip in de haven

Thema 2: Omgang (tuin)terrassen en openingstijden horeca

- Vrijere openingstijden
 - Meer verlaatjes en geluidjes
 - Zorgt voor meer spreiding van overlast
 - Ruimere en flexibelere openingstijden voor terrassen
 - Geluidsontheffingen en openingstijdenontheffingen zorgen voor meer levendigheid
- Uitbreiden terrassen
 - Zorgt voor sociale controle en een bruisende binnenstad
 - Geven sfeer aan het karakter van de binnenstad
 - Vergroenen van binnenstad en terrassen
 - Terrasregelingen

Thema 3: Horecasfeergebieden

- Verkeer
 - Minder auto's in de binnenstad
 - Parkeren van auto's is lastig in de binnenstad
 - Ruimte indelen met inachtneming voetganger/fietser
 - Meer parkeergelegenheid voor fietsers (nietjes)
 - Dus: auto's ontmoedigen, fietsen, lopen en OV aanmoedigen
 - Waterbus ook in de nacht, OV bereikbaarheid in weekends/avonden
- Handhaving
 - Aanwezigheid van politie zorgt voor gespannen sfeer
 - Oplossing is horeca meer verdelen
 - Paracommercie bij sportverenigingen inzake feestjes
- Kern/sfeergebieden
 - Meer horeca en terrassen op het Statenplein
 - Meer horeca in de Voorstraat
 - Niet meer maar betere horeca
 - Levendigheid Lijnbaan Energiehuis en Villa Augustus
 - Aantrekkingskracht verhogen door gerichte investeringen
 - Meer nachthoreca, 4x zoveel om gemiddeld te zijn
 - Ik mis alternatieve scene, voor ieder wat wils, pop-ups tegen leegstand
 - Sfeergebieden meer kenbaar maken onder de ondernemers en bewoners
 - Horeca en evenementen integreren
 - Warenmarkt naar Energiehuisterrein
 - Is er een oplossing voor de 'rokers' (buiten roken)

Thema 4: Perspectief en potentie Dordtse horeca

- Meer diversiteit
 - Aanmoedigen van nieuwe concepten
 - Verschillende soorten restaurants en barretjes toevoegen
 - Terugbrengen van kerstmarkt
- Afstemmen
 - Overleg tussen bewoners en ondernemers, belangenafweging
 - Horeca- en evenementenbeleid op elkaar afstemmen
 - Stand van zaken regelmatig evalueren
 - Ondernemers willen verduurzamen maar wel hulp van de gemeente
 - Bestemmingsplannen!
 - Meers amen organiseren
- Hoger onderwijs
 - Horeca aantrekkelijker maken voor jongeren en studenten
 - Meer verbinding tussen horeca en hoger onderwijs

Bijlage 7

Begrippen en definities

AirBnB

Het voor korte duur aan derden verhuren van (delen van) de woning waar je zelf woont.

Bestedingspotentieel

Totaal aan toonbankbestedingen in winkels die door de inwoners van een bepaald gebied gedaan kunnen worden. Gebaseerd op inwoneraantal en gemiddelde (landelijke) netto omzet per hoofd van de bevolking.

Blurring

De functievermenging tussen detailhandel en diensten met horeca. Denk aan het wijntje of biertje bij de kapper. Blurring is vanuit ondernemerschap wenselijk, maar wordt met name vanuit de Drank- en Horeca-wetgeving/ Alcoholwet bemoeilijkt.

B&B

Een vorm van toeristisch verblijf, gevestigd in een woon- of bijhuis. Zoals de naam al doet vermoeden wordt er naast verblijf ook ontbijt aangeboden.

Buurthub, winkelgebied of centrumgebied

Een buurthub, winkelgebied of centrumgebied is een concentratie- c.q. centrumgebied in een buurt of wijk, waar diverse voorzieningen samenkomen die primair een functie hebben voor inwoners in de buurt of wijk. De term beschrijft bovendien het proces van verkleuring van traditionele pure winkelgebieden naar meer gemengde centrumgebieden op lokaal niveau met naast één of enkele winkels ook ambachten, diensten, horeca, zorg, maatschappelijk, etc. Op basis van de definitie van Locatus is sprake van een winkelgebied vanaf 5 winkels die min of meer aaneengesloten liggen.

Branchering

Het indelen van horecagelegenheden op basis van hun type, aanbod en doelgroep. Branchering kan worden gebruikt om een diversiteit aan horecaconcepten en -ervaringen in een gebied te waarborgen.

BVO/WVO

- **Bruto vloeroppervlak:** Het bruto vloeroppervlak is de oppervlakte van een ruimte of groep van ruimten, gemeten op vloerniveau langs de buitenomtrek van de opgaande scheidingsconstructies, die de desbetreffende ruimte of groep van ruimten omhullen. Meten vindt plaats op basis van NEN 2580.
- **Winkelverkoop vloeroppervlak:** alleen de voor het publiek toegankelijke ruimten (dus exclusief magazijn, kantoor, etalage, etc.), conform de definitie van Locatus.

Congressen en vergaderlocaties

Het onderscheid tussen congressen, seminars, symposia, etc. is niet eenduidig afgebakend, maar de definitie van een 'congres' is in grote lijnen als volgt: een relatief grootschalige bijeenkomst rond een bepaald thema met een sterk interactief karakter (uitgangspunt in dit kader: minimaal 100 deelnemers). Vaak georganiseerd op regelmatige basis, meerdaags en/of in internationaal verband. Vergaderlocaties zijn kleiner en hebben minder faciliteiten nodig.

Daghoreca

Een horecabedrijf dat ondersteunend is aan de detailhandel in hoofdzaak gericht op het verstrekken van kleinere maaltijden, geringe eetwaren en niet-alcoholische dranken. De horeca sluit tegelijkertijd met de hoofdzaak.

Detailhandel (als activiteit)

Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, verkopen en/of leveren van goederen aan de uiteindelijke gebruiker of verbruiker.

Detailhandel: Dagelijkse sector

Voedings- en genotmiddelen (vgm) en artikelen op het gebied van persoonlijke verzorging. In de praktijk gaat het hierbij om supermarktaanbod, aanbod in vgm-speciaalzaken, drogisterij- en parfumeriezaken.

Detailhandel: Niet-dagelijkse sector

Winkels die artikelen verkopen met een doorgaans lagere koopfrequentie dan dagelijkse artikelen. In de praktijk gaat hierbij om winkels in huishoudelijke artikelen, kleding, mode, schoenen, sport, rijwielen, bruin- en witgoed, rijwielen, doe-het-zelf, wonen, tuinartikelen en dierenartikelen. Binnen deze sector maken we vaak onderscheid in sub sectoren.

- **Recreatief winkelen:** geredeneerd vanuit het bezoeks-motief met winkels op het gebied van mode, luxe en vrije tijd.
- **Doelgericht winkelen:** geredeneerd vanuit het bezoeks-motief met winkels op het gebied van in/om het huis en overige detailhandel.

Droge horeca

Horecabedrijven die alcoholvrije dranken schenken.

Feestzalen

Feestzalen zijn er in veel verschillende soorten. Soms behoren zij tot een regulier café, soms zijn het autonome bedrijven. Ook verschillen feestzalen onderling wezenlijk qua openingstijden.

(Hoofd)detailhandelsstructuur

De concentratiegebieden c.q. (winkel)centra waar beleidsmatig op wordt ingezet.

Horeca (branche)

Het bedrijfsmatig verstrekken van dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse. Hier worden verstrekt en/of waarin bedrijfsmatig logies wordt versterkt, één en ander al dan niet in combinatie met een vermaakfunctie.

Horecaconcentratiegebied

Dit zijn de beleidsmatig aangewezen horeca-gebieden waar ruimte kan worden geboden voor ontwikkeling van horeca. Het gaat hier zowel om dag, als avond/nachthoreca.

Horecaschakelpunt

Schakelpunten zijn locaties die van betekenis zijn voor de ruimtelijke structuur van de binnenstad zoals die door de bezoeker beleefd wordt. Het zijn verbindingpunten die, mits aantrekkelijk ontwikkeld, helpen om loopstromen te leiden en te verleiden³⁵. In voorliggende visie voorzien we vooral horeca die overwegend overdag geopend is.

Koopkrachtbinding

Mate waarin inwoners van een bepaald gebied hun bestedingen verrichten bij winkels die in dat gebied gevestigd zijn. In DPO-onderzoek rekenen we altijd met toonbankbestedingen, dus daarom is dit koopkrachtbinding exclusief online.

Koopkrachtafvloeiing

Mate waarin inwoners van een bepaald gebied hun (detailhandels-)bestedingen plaatsen bij gevestigde winkels buiten dat gebied. In DPO-onderzoek rekenen we altijd met toonbankbestedingen, dus daarom is dit afvloeiing exclusief online.

Koopkrachttoevoeiing

Mate waarin inwoners van buiten een bepaald gebied detailhandelsbestedingen plaatsen bij winkels die in dat gebied gevestigd zijn (aandeel omzet van buiten).

Koopstroomgegevens

Onderzoeksresultaten uit koopstromenonderzoek (KSO). In de basis wordt hiermee de koopkrachtbinding, -afvloeiing en -toevoeiing bedoeld. Ook kunnen kwalitatieve aspecten worden bedoeld, zoals koopmotieven, beoordelingen en persoonskenmerken.

Leegstand (op basis van Locatus)

Locatus registreert een pand als leegstand indien het redelijkerwijs de verwachting is dat in het (leegstaande) pand een verkooppunt in de detailhandel, horeca of consumentgerichte dienstverlening zal terugkomen. Het betreft dus leegstand van verkooppunten en niet leegstand van uitsluitend winkels.

Natte horeca

Horecabedrijven die alcoholhoudende dranken schenken.

Ondergeschikte horeca

Horeca ter ondersteuning van andere functies. Over het algemeen is er een maximale omvang gekoppeld aan de ondersteunende functie.

Paracommercie

Een horecavoorziening bij een niet-commerciële instelling (denk aan stichtingen en verenigingen) die zich in de eerste plaats richten op andere activiteiten, zoals sport, educatie, cultuur, religie, et cetera. Horeca is daar een nevenactiviteit.

Plancapaciteit (hard)

In principe wordt met plancapaciteit de harde plancapaciteit bedoeld, tenzij expliciet anders vermeld. Harde plancapaciteit zijn de directe vestigingsmogelijkheden voor detailhandel die zijn vastgelegd in een juridisch bindend planologisch kader, zoals vastgestelde bestemmingsplannen, uitwerkingsplannen, gebieden zonder bestemmingsplan (witte vlekken) en verleende (kruimel) omgevingsvergunningen.

Retail

Retail is de verzamelnaam voor bedrijven die goederen en diensten direct aan consumenten verkopen (inclusief diensten). Het gaat hier dus om zowel detailhandel, horeca als in het verlengde hiervan ook dienstverlening, ambachten en leisure in de betreffende winkel- en horecagebieden.

³⁵ Gemeente Dordrecht. Bestemmingsplan Historische Binnenstad 2013.

Sector Drankverstrekkers

Horecabedrijven die hoofzakelijk dranken schenken. Hieronder vallen cafés, discotheken, koffiehuisen, etc.

Sector Fastservice

Horecaconcepten gericht op snelheid, gemak en efficiëntie. Naast fast-food vallen hier ook gezondere concepten zoals lunchrooms onder.

Sector Maaltijdverstrekkers

Horecaconcepten gericht op verstrekking van maaltijden. Hieronder vallen ook café-restaurants.

Sector Logiesverstrekkers/hotels

Bedrijven die zich primair richten op kamerverhuur voor toeristische of zakelijke bezoekers. Meet een beperkte verblijfsduur van gasten. Hotels richten zich op regio (of soms nog verder) en niet op de inwoners van de gemeente, hooguit met hun restaurant of vergadermarkt.

Vloerproductiviteit

Gemiddelde omzet in gevestigde winkels per m² winkelvloeroppervlak (wvo).

Verspreide Bewinkeling

Alle verkooppunten die buiten een van de andere genoemde winkelgebieden vallen, worden tot de verspreide winkels gerekend.

Winkel

Een fysiek verkooppunt.

Gemeente Dordrecht

Colofon

Onderzoek: BRO

Tekst: BRO / Gemeente Dordrecht

Vormgeving: Impuls Ontwerpt

Versie: maart 2024